

Svätý cristero

Nový svätý, mexický chlapec sv. José Sanchez del Río, je príklad odvážnej viery

str. 4

Naplnený žid

Príbeh bývalého hlavného rabína Ríma Zolliho, ktorý konvertoval na katolícku vieru

str. 8

Kačka v kurníku

Trapista Thomas Merton: Autor musí zobrať zodpovednosť za svoje dielo

str. 20

(Ne)známy príbeh

Ten príbeh poznáme všetci: „Dvaja ľudia vstúpili do chrámu modliť sa“ (Lk 18,10n). Farizej a mýtnik, ten, „kto sa povyšuje“, a ten, „kto sa ponížuje“ (Lk 18,14). Alebo ak chceme – ten, ktorý „bude ponížený“, a ten, ktorý „bude povýšený“ (tamže). Kto z nich ako dopadne, už vieme. Veď ten príbeh predsa poznáme. O poníženom a povýšenom rozhodla modlitba. Či ešte lepšie – obsah ich modlitby.

Hoci je nám farizej antipatický a jeho modlitba sa nám nepáči, kto z nás si je istý, že aj v ňom nekoluje čo i len kvapka farizejskej krvi?

Aby sme si rozumeli – nemám na mysli to, že farizej potrebuje Boha, aby mal komu vyrozprávať o svojich zásluhách, plnení povinností, o dobrých skutkoch. Hovorím o veľkom omyle nás novodobých farizejov, ktorý spočíva v tom, že svoj vzťah k Bohu riešime z kvantitatívneho hľadiska. Pridávame si ďalšie modlitby a pobožnosti, účasti na rôznych bohumilých akciách, púte... Za kvalitnú modlitbu považujeme hromadenie slov, pridávanie si modlitieb a pobožností za priam až akúsi povinnosť. A tak si plníme povinnosti ako dáke vyplácanie dlhu, a Boha zasypávame množstvami slov, nevedomujúc si, že ho vlastne degradujeme na účtovníka. „Slová, slová, slová,“ povedal by Hamlet. A práve v tom sme si my, novodobí farizeji, podobní farizejom z podobenstva. Hoci to myslíme úprimne, no predsa len Boha zasypávame ustavičným rečením.

Aby však opäť nedošlo k nedorozumeniu – nehovorím, že sa nemáme viac modliť, naopak, je to nutné. No prázdnotu „vyraťavajúcej“ modlitby nepreklenieme kvantitou, ale naplnením myšlienky bosej karmelitánky bl. Marie Giuseppiny: „Dajte Bohu v modlitbe skôr srdce ako mnoho slov.“ Intenzita má nahradiť kvantitu. Modlitba srdca totiž dorazí k Bohu skôr ako celé skladisko modlitieb.

Pri vstupe do chrámu v Delfách bol do kameňa vytesaný nápis *Poznaj sám seba*. Kto vstupoval do chrámu, mal stíšiť nielen hlas, ale najmä hluk v sebe, aby v tichu hlbšie nazrel sám do seba. „Iba v tichu sa môže pravda ujať a zapustiť korene,“ napísal Antoine de Saint-Exupéry. Napokon, aj Søren Kierkegaard hovorí, že „v pravej modlitbe nie Boh počúva, čo od neho prosíme, ale my, čo sa modlíme dovtedy, kým nepočujeme, čo chce Boh“. Sv. Ján z Kríža to povedal ešte zrozumiteľnejšie: „Je treba ml-

Ridha Ridha: Ticho

čať, aby Boh mohol hovoriť.“ Inými slovami – modliť sa znamená vpúšťať Boha do nášho života. Kým sa nepriblížime k Božiemu tichu, Boh sa nám nebude môcť dať spoznať. Len do ticha duše prehovára Boh. A to je tá pravá modlitba. Modlitba, pri ktorej nezáleží na tom, aby trvala dlho. Je to skôr modlitba srdca a menej rozumu. Vyžaduje si skôr ticho lásky a menej umelého, usporiadaného uvažovania. Je to skôr modlitba ticha ako slov. Rečou našich technokratických čias povedané: Hĺbka modlitby je priamoúmerná mlčaniu.

Dvaja ľudia vstúpili do chrámu modliť sa. Jeden svojím privalom zbožných slov nepustil Boha k slovu, druhý ticho čakal, čo mu povie Boh. Jeden z nich „odišiel domov ospravedlnený“ (porov. Lk 18,14). A možno obaja. Lenže len jeden sa rozprával s Bohom. No tento príbeh, žiaľ, nepoznáme všetci...

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

Modliť sa znamená s láskou sa pozerat' na Boha.

Charles de Foucauld

**Nezabudnite
ste si
predplatit'
VOX**

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com

0918 472 420

Modlitba za pokoj

Pane Ježišu,
klaniame sa tvojmu krížu, ktorý nás oslobodzuje od hriechu, počiatku každého rozdelenia a každého zla;
ohlasujeme tvoje zmŕtvychvstanie, ktoré vykupuje človeka z otroctva zlyhania a smrti;
očakávame tvoj príchod v sláve, ktorý privádza tvoje kráľovstvo spravodlivosti, radosti a pokoja k naplneniu.

Pane Ježišu,
pre tvoje slávne utrpenie, zvíťaz nad tvrdosťou srdca, zotročených nenávisťou a egoizmom;
pre silu tvojho zmŕtvychvstania, vytrhni obeť nespravodlivosti a útlaku z podmienok, v ktorých sa nachádzajú;
pre vernosť tvojho príchodu, zmeť kultúru smrti a daj zažiť víťazstvu života.

Pane Ježišu,
prípoj k svojmu krížu utrpenia mnohých nevinných obetí: detí, starých ľudí, prenasledovaných kresťanov;
zahrň svetlom Veľkej noci tých, ktorí sú hlboko ranení: osoby zneužívané, obraté o slobodu a dôstojnosť;
daj zakúsiť stabilitu tvojho kráľovstva tým, čo žijú v neistote: vyhnancom, utečencom, tým, čo stratili chuť do života.

Pane Ježišu,
rozprestri tieň svojho kríža nad národy vedúce vojnu: nech sa naučia ceste zmierenia, dialógu a odpustenia;
daj zakúsiť radosť tvojho zmŕtvychvstania národom vysileným bombardovaním: pozdvihni z pustošenia Irak a Sýriu;
zjednot pod svojím lahodným kraľovaním svoje roztratené deti: podopri kresťanov žijúcich v diaspóre a daruj im jednotu viery a lásky.

Panna Mária,
kráľovná pokoja, ty, ktorá si stála pod krížom, vypros od svojho Syna odpustenie našich hriechov;
ty, ktorá si nikdy nepochybovala o víťazstve zmŕtvychvstania, posilni našu vieru a našu nádej;
ty, ktorá si kráľovnou v sláve, nauč nás kráľovskému majestátu služby a sláve lásky.

Amen

(Modlitba za pokoj vo svete, ktorú 30. 9. 2016 predniesol Svätý Otec František v gruzínskom Tbilisi.)

Nový svätý, mexický chlapec sv. José Sanchez del Rio, je príklad odvážnej viery

Svätý *cristero*

V nedeľu 16. októbra Svätý Otec František vyhlásil počas kanonizačnej omše sedem nových svätých. Medzi nimi bol aj mladučký mexický mučeník bl. José Sanchez del Rio (1913-1928).

Mexický mučeník svätý José Sánchez del Río vzbudzuje pozornosť svojim mladým vekom – svoj život za Krista položil totiž ako 14-ročný.

PROTICIRKEVNÝ PREZIDENT

José sa narodil 28. marca 1913 v Sahuayo, vo vnútrozemskej časti Mexika. Keď mal 13 rokov, vypukla v krajine takzvaná *vojna cristeros*. Násilný režim prezidenta Plutarca Eliasa Callesa (1877 – 1945) prikazoval zabíjať kňazov a páliť kostoly, no kňazi tajne ostali v Sahuayo, a napriek prenasledovaniu nikdy neopustili veriacich. Tajne im vysluhovali sviatosti, na ktorých sa mladý José vytrvalo zúčastňoval.

Protest katolíckych obyvateľov proti prezidentovej tvrdej proticirkevnej politike prerástol v roku 1926 až do občianskej vojny. Proti mexickej republikánskej armáde bojovali povstalci od 11. júla 1926, keď mexický episkopát rozhodol o pozastavení verejného kultu v reakcii na Callesove zákony obmedzujúce náboženskú slobodu. Povstalci vošli do dejín ako *cristeros*, teda tí, ktorí patria Kristovi. Ich heslom bolo *Viva Cristo Rey! – Nech žije Kristus Kráľ!* Spontánne vytvorili päťdesiat tisícové vojsko zložené z Mexičanov všetkých sociálnych vrstiev. K povstalcom sa pridali aj dvaja starší Josého bratia.

BITÝ A MUČENÝ

Mladý José sa nestal nečinnou obeťou zlovestného režimu prezidenta Callesa. Napísal list generálovi *cristeros* Prudenciovi Mendozovi, v ktorom ho žiadal, aby ho prijal do svojej družiny, pretože, že aj on by sa chcel aktívne pripojiť k povstalcom. Generál mu vyšiel v ústrety a dal mu povolenie. No vzhľadom na svoj nízky vek sa musel José uspokojiť s úlohou táborového pomocníka jedného z povstaleckých generálov, neskôr sa stal vlajkonosičom *cristeros*.

V januári 1928 sa viac-menej v plnej zbroji zúčastnil aj jednej bitky, ktorá sa

však preň neskončila dobre. Hrdinsky sa obetoval pre generála *cristeros*, keď mu daroval svojho koňa, a tak 14-ročného Josého republikánski vojaci zajali. Uväznili ho vo farskom kostole v Sahuayo, ktorý prezidentovi vojaci znesvätili a vyplienili. Počas väznenia nútili Josého vzdať sa svojej viery v Boha, ale odmietol. Nepomohlo ani mučenie, dokonca chlapca nútili sledovať obesenie ďalšieho mládenca, ktorý bol uväznený s ním.

ZOMIERAM ŠŤASTNÝ

Dňa 10. februára 1928 nastal deň Josého popravy. Vojaci ho opäť tĺkli a mučili. Napokon mu strhli kožu z chodidiel a do rán mu nasypali soľ. Potom chlapca donútili, aby s otvorenými ranami, v nevýslovných bolestiach, prešiel pešo na cintorín. José však aj napriek utrpeniu celou cestou volal: „*Viva Cristo Rey!*“ Pred pripraveným hrobom ho spočiatku iba postrelili a opakovane ho žiadali, aby sa vzdal viery v Boha. José napriek všetkým spôsobeným ranám a odpovedal: „*Nech žije Kristus Kráľ a Guadalupe Panna Mária!*“ Následne ho zastrelili. José Sanchez del Rio nemal ešte ani pätnásť rokov.

Tri dni predtým napísal svojej matke: „*Dôveruj v Božiu vôľu. Zomieram šťastný, pretože zomriem po boku nášho Pána.*“

Telesné pozostatky mladučkého mexického mučeníka sa uchovávajú v rodnom Sahuayo.

DVA ZÁZRAKY

Sv. José Sanchez del Rio je mimoriadny príklad odvážnej viery. Pred dvanástimi rokmi pápež sv. Ján Pavol II. vydal dekrét o Josého beatifikácii, o rok neskôr, v roku 2005, ho blahorečil pápež Benedikt XVI., a to spolu s ďalšími jedenástimi mučeníkmi, ktorých z nenávisťi k viere v Boha zavraždili počas protikatolíckeho prenasledovania v Mexiku v dvadsiatych rokoch minulého storočia. „*Boli to kresťania, ktorí sa ak-*

tívne zasadili na obranu náboženskej slobody a Cirkvi,“ zdôraznil vtedy, teraz už emeritný, pápež.

V nedeľu 16. 10. 2016 pápež František vyhlásil bl. Josého Sancheza del Rio za svätého po tom, čo sa na príhovor detského mexického mučeníka udiali dva zázraky. Ten druhý z nich sa udial v roku 2008, keď sa nevysvetliteľne uzdravilo tuberkulózne dievča, ktoré navyše utrpelo aj mozgovú mŕtvicu.

Večná debata

„*Vojna cristeros*“ trvala až do dohody medzi Cirkvou a štátom, ku ktorej prišlo 21. júna 1929. Kanonizácia mladého chlapca, ktorý položil život v ozbrojenom zápase za kresťanskú vieru, však opätovne otvára nekončiacu sa debatu o otázkach, ktoré nikdy nevyjdú z módy – o práve kresťanov i nekresťanov na vzburu proti tyranskej vláde, povolenému či zakázanému použitiu zbraní, o podmienkach k tzv. spravodlivej vojny a pod.

Mexická verejná mienka doteraz nedospela k jednote v interpretácii oných dramatických udalostí, ktoré spôsobili vraždenie tisícov duchovných i laikov, a to v takej miere, že nepanuje ani zhoda v počte obetí. Podľa najvierohodnejších odhadov počas krvavého prenasledovania kresťanov v Mexiku zahynulo asi 250-tisíc ľudí na oboch stranách.

Až reforma prezidenta Carlosa Salinas de Gortari z 15. júla 1992 znovu potvrdila právnu subjektivitu náboženských združení. Prezidentovmu dokumentu predchádzalo opätovné nadviazanie plných diplomatických vzťahov so Svätou stolicou, ku ktorému došlo vo februári 1992.

Spracovala A. P.

Novovymenovaný kardinál Mons. Mario Zenari o situácii vo vojnu zmetanej Sýrii

Naša zbraň je modlitba

Pápež František oznámil 9. októbra 2016 mená nových sedemnástich kardinálov. Medzi nimi je aj arcibiskup Mons. MARIO ZENARI, taliansky rodák, ktorý pôsobí ako nuncius vo vojnu zmetanej Sýrii. Dva mesiace pred svojím menovaním do kardinálskeho kolégia poskytol Mons. Zenari rozhovor *Vatikánskemu rozhlasu*.

Snímka: net

Svätý Otec František povedal, že „je neakceptovateľné, aby toľké bezbranné osoby, aj mnohé deti, museli platiť za tento konflikt, platiť za uzavretosť srdca a chýbajúcu vôľu k pokoju zo strany mocných“.

Pápež používa naozaj silné slová: „Je neakceptovateľné.“ Tu by som chcel pripomenúť aj ustavičný apel OSN, že tí, ktorí vedú vojnu, majú vážnu povinnosť rešpektovať medzinárodné humanitárne právo, počnúc ochranou civilistov. Pan Ki-mun stále zdôrazňuje, že aj vojna má pravidlá... Bohužiaľ, keď ide o ochranu civilistov, vidíme značné zlyhanie počas uplynulých päť a pol roka vojny. Stačí spomenúť, že denne sú postihnuté nemocnice, školy, verejné trhy, dokonca aj utečenecké tábory, kostoly, mešity; stačí spomenúť, že nevinné civilné obyvateľstvo sa opakovane za posledných tri roky stalo obeťami, napríklad chemickej zbrane. Medzinárodné spoločenstvo už overilo, že došlo k použitiu tejto chemickej zbrane, hoci vinníkov doteraz ešte neidentifikovali.

Ďalej by som chcel pripomenúť neozbrojené nevinné civilné obyvateľstvo, ktoré sa stalo obeťou hladu. Stačí pomyslieť na približne 600-tisíc obkľúčených ľudí a tiež na približne päť miliónov, ktorí žijú v miestach ťažko prístupných kvôli vojne. Chcel by som aj pripomenúť civilistov v zónach, kde sú obeťami smädu. Pomyslime na Aleppo, kde sa pred niekoľkými mesiacmi uzavrela voda; pomyslime na lieky, niekedy použité ako zbraň: v niektorých oblastiach je zamedzený prístup k liekom, k chirurgickým nástrojom...

A potom medzi týmito civilnými obeťami – ako správne pripomína pápež –

sú deti. Štatistiky hovoria o približne štrnástich tisíckach obetí z radov detí a mládeže zabitých v Sýrii, ku ktorým sa potom pridávajú tie, ktoré zahynuli pri prechode cez more, niektoré z nich zahynuli od hladu, mnohé z nich ostali zmrzačené... Nie raz som videl v Damasku deti, ktoré cestou do školy či pri návrate zo školy zasiahli črepiny z mìnometných granátov. V niektorých utečeneckých táboroch sa deti stávajú obeťami sexuálneho zneužívania, dievčatá sú nútené do skorých sobášov; máme tiež smutný fenomén detských vojakov, máme viac než dva milióny detí, ktoré nechodia do školy... Preto považujem túto pápežovu výzvu za veľmi vhodnú.

Pápež hovorí aj o nedostatku vôle po mieri zo strany mocných...

Bohužiaľ, tu môžeme hmatateľne zakúsiť, ako sa Sýria stala bojiskom geopolitických regionálnych a medzinárodných záujmov. Stále väčšmi je zrejmé, že ide o tzv. zástupnú vojnu; je to veľmi komplikovaná vojna a tu by bolo treba silnejšiu a rozhodnejšiu vôľu zo strany mocných, aby táto strašná vojna utíchla.

Aká je situácia kresťanov v Sýrii?

Závisí to od toho, kde sa nachádzajú. Čo sa týka oblastí, ktoré kontroluje Islamský štát, tam už nemáme komunity, ako napríklad v Deir Ezzore alebo Rakke. Kresťania odtiaľ utiekli ešte predtým, než prišiel Islamský štát. Máme tri farnosti, o ktoré sa na severozápade starajú františkáni, a to v oblasti Idlid. Je to veľmi „horúca“ zóna pod kontrolou tých, ktorí si len donedávna hovorili *al Nusra*. Na tom mieste žije približne tisíc kresťanov. Majú možnosť chodiť do

kostola, modliť sa, ale nemôžu navonok prejavovať svoju vieru ani krížmi ani používaním zvonov. Je to „najhorúcejšia“ zóna v Sýrii, kde žijú kresťania. A potom tu je oblasť Aleppo, ktorá je pod kontrolou armády. Naše kresťanské komunity v Aleppe sú momentálne najviac vystavené streľbe mìnometov a bômb. Na konci mája som navštívil túto oblasť a videl som zničené naše aj pravoslávne katedrály. Je to strašná vec!

Aké má dnes Sýria výhľady do budúcnosti?

Je to ťažké predpovedať, lebo konflikt každý rok naberá nové aspekty, komplikácie. Zapojené sú v ňom viaceré strany a to je to, čo ho robí veľmi náročným. Na začiatku to vyzeralo na občiansku vojnu, čo je už samo o sebe katastrofa, k nej sa však neskôr pripojila tzv. zástupná vojna, potom nastala ďalšia vojna, vojna s ISIS, ktorá všetko skomplikovala. Hovoriac o utrpení civilistov by som chcel pripomenúť, že OSN teraz hovorí o genocíde jezidského obyvateľstva, pod ktorú sa podpísal IS. V niektorých oblastiach ženy a dievčatá dokonca predávajú a kupujú na trhu, akoby išlo o zvieratá – kam sme sa to až dostali!

BL. L. S. IX. Ako môžeme byť konkrétnym spôsobom solidárni so sýrskym ľudom?

Máme zbraň, v ktorú veríme – modlitby. Verme v túto zbraň modlitby. A je tu aj solidarita. Aktívna solidarita, ktorá vychádza v ústrety utrpeniu a chudobe, rastúca každý deň; solidarita, ktorá spôsobuje, že sa nezabúda na tragédiu, ktorou trpia toľkí bratia a sestry.

-ej-/RV

Dôsledky vyplývajúce zo štatistickej ročenky *Annuario statisticum Ecclesiae 2014*

Držať krok je málo

Občas je užitočné pristaviť sa pri náboženskej situácii na svete a uvedomiť si, koľko je nás katolíkov, ktorí sa hlásime ku Katolíckej cirkvi a tiež koľko je nás všetkých kresťanov, ktorí veríme v Ježiša Krista.

Cirkev je ako živý organizmus, ktorý sa prejavuje tak, že behom rokov a storočí rastie a rozvíja sa, alebo starne a upadá. Preto krátky pohľad na štatistiky je užitočný a môže inšpirovať aj misijné úsilie ako znak duchovného zdravia a vnútornej sily.

MALÝ NÁRAST

Prinášam tu úradné údaje, ktoré možno nájsť v *Annuario statisticum Ecclesiae 2014*, čo je oficiálne štatistická ročenka Cirkvi za rok 2014. Podľa tohto prameňa celkový počet obyvateľov na zemi bol 7 160 739 000, okráhlo povedané niečo nad sedem miliárd ľudí. Z nich sa za katolíkov hlásila miliarda dvesto sedemdesiatdva miliónov, čiže 17,8 % ľudstva. Pre porovnanie: štatistická ročenka z roku 1984 uvádza celkový počet obyvateľov sveta štyri miliardy 749 miliónov, z ktorých bolo 840 miliónov katolíkov, t. j. 17,7 %.

Dá sa povedať, že počet členov Katolíckej cirkvi za posledných tridsať rokov rástol súbežne a úmerne s počtom všetkých obyvateľov zeme, s nepatrne malým percentuálnym nárastom katolíkov.

Čo znamená prakticky tento údaj?

Ponajprv jedno: naša Cirkev nepokročila skoro vôbec v misionárskom duchu, a že sa stala „údržbárskou cirkvou“. Nieкто sa môže utešovať, že sme si počas uplynulých tridsať rokov udr-

žali krok s prirodzeným nárastom ľudského pokolenia, čo je znak dostatočnej životnej dynamiky. Náročnejší katolícki veriaci, najmä v starých katolíckych krajinách, si budú právom žiadať silnejšieho misijného ducha a viac misionárskeho konania.

VIZIONÁRSKY POHĽAD

Veľký pápež sv. Ján Pavol II. upozornil už v roku 1990 v misijnej encyklike *Redemptoris missio* na nové situácie vo svete, aj v Cirkvi: „*Vnútorne i vonkajšie ťažkosti ochromili misionárske nadšenie Cirkvi zamerané na nekresťanov. Nad touto skutočnosťou sa preto musíme všetci veriaci v Krista zamyslieť.*“

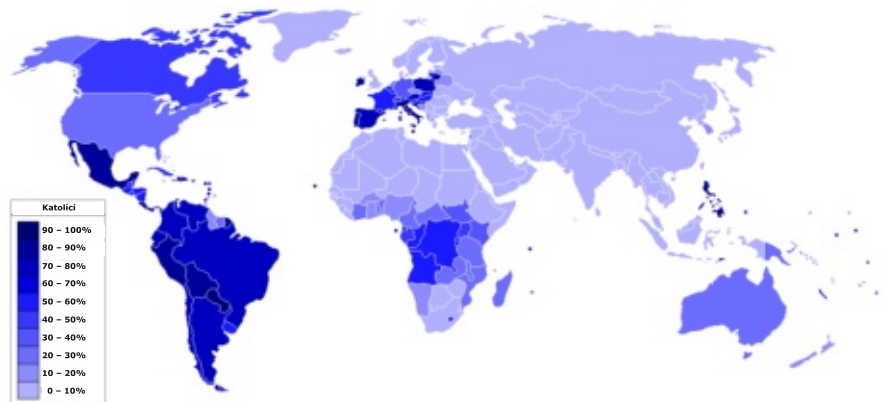
Aj teraz prežívame určité javy, ktoré už poľský pápež pobadal: „*Naša doba poskytuje Cirkvi nové možnosti: zrútenie ideológií a utlačujúcich politických*

systémov, otvorenie hraníc a vznik zjednocujúceho sa sveta vďaka hojnejšej možnosti informácií, presadenie sa v národoch tých evanjeliových hodnôt, ktoré Ježiš stelesnil vo svojom živote (pokoj, spravodlivosť, bratstvo, starostlivosť o núdznych), rozvoj techniky a hospodárstva bez duše, to všetko priam núti hľadať pravdu o Bohu, o človekovi, o zmysle života. Boh otvára Cirkvi horizonty ľudstva, ktoré je pre semeno evanjelia pripravenšie.“

Pri tejto činnosti majú katolíci hľadať spoluprácu iných ľudí, ktorí prijímajú hlavné Kristove pravdy, čiže kresťanov iných vyznaní, ako sú evanjelici, protestanti, anglikáni a najmä pravoslávni, lebo s tými nás spája takmer celá viera.

EKUMENIZMUS

Ústrednou postavou svetových dejín bol Ježiš z Nazaretu, ktorý sa predstavil ľudstvu ako vtelený Boží Syn. Viera v neho sa rozšírila, dnes sú jeho učeníci roztrúsení prakticky po celom svete. Po jeho mene sa volajú *christi-ani* – kresťania, a tvoria celú tretinu svetové-

ho obyvateľstva. Žiaľbohu, v priebehu storočí sa rozdelili na menšie cirkvi či spoločnosti. Medzi nimi je Katolícka cirkev počtom najväčšia.

Vierou je nám najbližšia Pravoslávna cirkev. V súčasnosti však všetci kresťania silnejšie precitujú príkaz Ježiša Krista, aby jeho učeníci boli jedno. Ekleziologické hnutie silnie vo všetkých kresťanských vyznaniach ako túžba po jednote. Rozdelenie kresťanov je vlastne prekážkou pre nekresťanov, ktorí obdivujú osobu Ježiša Krista a majú túžbu ho nasledovať. Misionári dobre poznajú, aká veľká prekážka to môže byť, keď rôzni misionári im predstavujú Ježiša Krista a najmä jeho cirkev v rôznej podobe. Ježiš a jeho poslanstvo ostáva pritom hlavný prostriedok a cieľ každého kresťanského ohlasovania, ako hovorí apoštol Pavol. Všetci kresťania by mali

vydávať svedectvo Kristovi a hlásať jeho poslanstvo najmä ľuďom, ktorí ho ešte vierou nepoznajú.

AKTUÁLNOSŤ PRÍKAZU

Misijná úloha kresťanov je obrovská, keď si uvedomíme jej cieľ a dosah. My katolíci to vyjadríme jednoducho: Hlásať Ježiša Krista, vteleného Božieho Syna. Komu? Ide tu o tie dve tretiny ľudstva. Vo svetovom meradle sú to ozajstní ateisti, ktorých počet ťažko odhadnúť, ani uviesť ako *nepokrstených* alebo *bez vyznania*. Sú to aj príslušníci tzv. kmeňových, čiže tribálnych náboženstiev. Tých počítame medzi tzv. pohanov; označujeme tak vieru v mnohobožstvo.

Medzi veľké náboženstvá patria predovšetkým moslimovia, ktorých štatistiky odhadujú na 21 % ľudstva. Na in-

dickú oblasť sa zväčša obmedzuje hinduistické náboženstvo so 14 %, na stredoázijskú oblasť zasa budhizmus (6 %), v Číne je stále početný taoizmus a v Japonsku šintoizmus.

V Európe sú rôzne štatistické údaje, z ktorých stačí uviesť zaokrúhlené čísla (v miliónoch): katolíci 287, pravoslávni 170, evanjelici a protestanti 80, anglikáni 30, moslimovia 32, hebreji 3,4, iné malé skupiny (hinduisti, budhisti, sikhovia) 3,7.

Pojem, cieľ a názov *misie* sa významne zmenil. Aj celková náboženská situácia vo svete i v Európe sa zmenila a stále sa mení. Ale Kristov misijný príkaz ostáva nezmenený: „*Chodte do celého sveta, učte všetky národy a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal*“ (porov. Mt 28, 19-20).

Kardinál Jozef Tomko/RV

Cirkev v číslach

Podľa štatistickej ročenky Katolíckej cirkvi *Annuarium statisticum Ecclesiae* 2014 nárast katolíkov vo svete je väčší ako rast celosvetového obyvateľstva.

Annuarium statisticum Ecclesiae 2014 prehľadne spracováva údaje z roku 2014 a zároveň ich porovnáva s údajmi z roku 2005. Podľa Centrálného úradu cirkevnej štatistiky rastie počet katolíkov rýchlejšie ako priemer svetovej populácie. V roku 2014 počet katolíkov na svete dosiahol 1 272 miliónov, čo je o 14,1 % viac ako v roku 2005. Svetová populácia za to isté deväťročné obdobie zaznamenala nárast o 10,8 %.

Polovica svetovej katolíckej populácie naďalej žije v Amerike, Ázia sa na celkovom počte katolíkov podieľa 11 percentami, hoci v Ázii sídli 60 % svetového obyvateľstva.

Aj keď podľa údajov z roku 2014 je Európa domovom pre takmer 23 % z celkového počtu katolíkov vo svete, starý kontinent zaznamenal najmenší nárast počtu katolíkov, o niečo menej ako 2%. Katolíci v Európe však ešte stále tvoria asi štvrtinu (23 %) z celkového počtu katolíkov.

Negatívny je aj vývoj v Oceánii, najmä v Austrálii, kde počet katolíkov stúpa pomalšie (o 16 %), ako je nárast obyvateľstva (18 %).

Najväčší nárast pokrstených katolíkov zaznamenala Afrika – o plných 41 %, pričom tu populačný rast predstavoval „len“ 23,8 %. Podobný trend je aj v Ázii, kde je celkové zvýšenie populácie 20 % v porovnaní s 9,6 percenta nárastu populácie, ako aj v Amerike (11,7 % oproti 9,6 %).

Od roku 2005 počet biskupov vzrástol o 8%, celkovo ich je 5 237. Počet kňazov vzrástol na skoro 416 tisíc, čo je nárast o viac ako 9 tisíc oproti roku 2005. Ich počet v Európe však poklesol o 8 %, minimálne poklesol v Oceánii (o 1,7 %), ale významne vzrástol v Afrike (o 32,6 %) a v Ázii (o 27, 1%).

V roku 2014 pôsobilo vo svete 55 tisíc rehoľníkov. Počet rehoľníčok sa od roku 2005 do roku 2014 znížil o 10,2 %. V Amerike, Európe a v Oceánii nastal pokles v rozmedzí 18 – 20 %, Afrika a Ázia zaznamenali ich nárast (cca 20 %). Spolu

je aktuálne vo svete temer 683 tisíc rehoľníčok, z čoho asi 38 % žije v Európe, nasleduje Amerika s 177 000 mníškami a Ázia s počtom 170 000 rehoľníčok.

Zaujímavý je nárast počtu trvalých diakonov o viac ako 33 % (z 33 000 na 44 566) a tiež aj fakt, že len necelé 2 % trvalých diakonov sa nachádzajú v Afrike a Ázii, skoro 65 % z nich nájdeme na americkom kontinente a niečo pod 33 % v Európe.

Pokiaľ ide o dynamiku nových povolání, v Ázii pripadá na milión katolíkov 247 kandidátov kňazstva, v Afrike je to 133, v Európe 66 a v Amerike 55. Celosvetovo však počet kandidátov na kňazstvo klesá, v priebehu roka klesol o skoro dve tisíce (zo 118 251 v roku 2013 na 116 939 v roku 2014). Za posledné tri roky zaznamenali pokles všetky kontinenty s výnimkou Afriky, kde počet seminaristov stúpol o 3,8 %. Zaujímavovo vyznie porovnanie s rokom 2005. Odvtedy do roku 2014 počet seminaristov stúpol v Afrike (o 30,9%) a v Ázii (o 29,4%), ale prudko klesol v Európe (o 21,7%), menší pokles je aj v Severnej a Južnej Amerike (o 1, 9%).

Ako indikátor generáčnej výmeny v pastoračnej službe vyznieva porovnanie počtu seminaristov na 100 kňazov. Opäť tu vedú Afrika (66 seminaristov na 100 kňazov) a Ázia (54 na 100), zatiaľ čo v Európe na 100 kňazov pripadá len 10 kandidátov kňazstva, čo potvrdzuje dlhodobějšíu stagnáciu povolání ku kňazstvu na našom kontinente. V Amerike pripadalo v roku 2014 na sto kňazov 28 kandidátov, v Oceánii 22. V celosvetovom priemere pripadá na 100 kňazov 28,12 seminaristu.

-red-

Príbeh bývalého hlavného rabína Ríma Zolliho, ktorý konvertoval na katolícku vieru

Naplnený žid

Pred 135-mi rokmi sa narodil Israel Anton Zoller, ktorý po 75-tich rokoch života umrel ako Eugenio Pio Zolli.

Konvertita je ako niekto, kto bol zázračne uzdravený. Nie je podmetom, ale predmetom divu. Nemalo by sa hovoriť, že sa niekto obrátil, ako keby šlo o jeho osobnú iniciatívu. O zázračne uzdravenom nehovoríme, že sa uzdravil, ale že bol uzdravený. Tak je to aj v prípade konvertity. Tieto slová napísal profesor Eugenio Zolli, bývalý hlavný rabín v Ríme, ktorý dňa 13. februára 1945 prijal krst v bočnej kaplnke Baziliky Santa Maria degli Angeli v Ríme a stal sa katolíkom.

Jeho prípad vtedy vzbudil veľký ohlas na celom svete. Zolli bol vedením židovskej obce ostrakizovaný. V rímskej synagóge sa vyhlásil niekoľkodňový prísny pôst za „apostatu“, členovia židovskej komunity nosili smútočné šaty, množili sa telefonáty plné urážok a hrozieb, Zolliho meno sa čoskoro vymazalo z takmer všetkých análov komunity v Ríme. Celá Zolliho rodina sa musela okamžite vystáhnovať z bytu v rímskom ghette. „Stratili sme všetko, čo sa na tomto svete materiálne dá stratit'. Musíme si hľadať prácu. Ale Boh nám pomôže,“ napísal Zolli.

Meno bývalého rabína malo byť vymazané z histórie, takže autobiografia, ktorú Eugenio Zolli napísal v taliančine v roku 1954 (*Prima dell'alba. Autobiografia autorizzata*), mohla vyjsť len v USA. V Taliansku vyšla až o päťdesiat rokov neskôr. Dodnes sa však o Zollim v mnohých kruhoch mlčí.

ŽIŤ TÓRU

Israel Zoller bol poľského pôvodu. Narodil sa 17. septembra 1881 v Brodoch (v súčasnosti Ukrajina) ako piate dieťa

v rodine obchodníka. Jeho matka bola z rodiny, v ktorej boli vyše štyroch storočí rabíni. Z duše si priała, aby sa jeden z jej piatich synov stal rabínom. Israel si už ako malý chlapec zapísal: „Aby som sa mohol stať rabínom, musím veľa študovať. No aj tak všetko, čo sa naučím, bude len ako matematika. Tóru sa musím naučiť predovšetkým žiť.“

Svoje detstvo prežil v oblasti náboženskej tolerancie, a tak sa stretával aj s katolíckym chlapcom Staszkom, ku ktorému sa chodil hrať. V ich dome ho zaujal visiaci kríž na stene. Už vtedy si po prvý raz položil otázku, či by práve tento „Ježiš“ nemohol byť „služobník utrpenia“, o ktorom tak pútavo píše prorok Izaiáš.

Aby som sa mohol stať rabínom, musím veľa študovať. No aj tak všetko, čo sa naučím, bude len ako matematika. Tóru sa musím naučiť predovšetkým žiť.

V roku 1904 odchádza na štúdiá do Viedne, kde ho však znechutili politické roztržky, a tak po 6 mesiacoch odchádza do Florencie. Tu získava doktorát z filozofie, pričom súčasne študoval v ješive, židovskej vyššej škole. V roku 1911 ho vymenovali za zástupcu rabína v Terste, ktorý v tom čase patril do Rakúsko-Uhorska. Keď mesto po prvej svetovej vojne pripadlo Taliansku, stal sa talianskym občanom a zároveň ho menovali za hlavného rabína Terstu. Čoskoro sa stáva profesorom hebrejského jazyka a literatúry v Padove. Veľa cestuje, prednáša a stáva sa uznávaným odborníkom, dokonca ak nie za najlepšieho, tak určite za jedného z najlepších. Z jeho publikačnej činnosti sa stačí zmieniť o historicko-náboženskej štúdiu *Israel* (1935) a esej *Il Nazareno* (*Nazaretský*, 1938), v ktorej hľadá odpovede na otázky vyvolaného proroka, Mesiáša.

V júli 1933 ho fašistické zákony prinútili zmeniť si meno Zoller na Zolli. V roku 1938, v dôsledku fašistických rasových zákonov, stratil svoje profesorské miesto na univerzite.

VOJNOVÝ RABÍN RÍMA

V roku 1940 ponúknú Israelovi Zollimu uprázdnené miesto hlavného rabína Ríma. Inokedy by to bolo veľké uznanie. V tom čase je to však veľké riziko, Zolli ho však prijíma a v Ríme okrem svojej práce rabína pomáha celej židovskej komunite. Upozorňuje na blížiacu sa katastrofu, no významní členovia židovskej komunity, ktorí sú na významných postoch, ho nepočúvajú.

Keď 10. septembra 1943 Nemci obsadili Rím, Zolli sa usiloval zaistiť bezpečnosť rímskych židov. Pomáhal im skrývať sa alebo utiecť do menej nebezpečných oblastí. Dňa 27. septembra 1943 sa začalo prenasledovanie židov v Ríme na obrátkach. Plukovník SS Herbert Kappler, ktorý bol náčelník polície a bezpečnostnej služby v Ríme (po vojne vo väzení konvertoval na katolicizmus), dal rímskej židovskej komunite v Ríme tvrdú podmienku – alebo odovzdá 50 kg zlata, a to do 24 hodín, alebo dá všetkých deportovať. Aj napriek enormnému úsiliu sa židom podarilo zhromaždiť iba 35 kg. Vtedy sa rabín Zolli vybral do Vatikánu, aby pápeža ct. Pia XII. poprosil o pôžičku. Ten mu okamžite prisľúbil zabezpečiť chýbajúce množstvo, no do večera sa podarilo židovskej komunite predsa len zohnať aj zostatok zlata, a tak rabín pápežovi Piovi XII. už len vrúčne poďakoval. Pápež v liste Zollimu napísal, že ak by Nemci žiadali rukojemníkov, pápeža majú uviesť na zozname ako prvého.

Rímski židia síce napokon zohnali Nemcami požadovaných 50 kilogramov zlata, ale aj napriek tomu v noci z 15. na 16. októbra dal H. Kappler deportovať 2 000 židov. Zolliho vtedy schovávali dvaja kresťanskí snúbenci, neskôr našiel úkryt pre seba a celú svoju rodinu v príbytku katolíckeho kňaza Gosselina Birolu.

POĎAKOVANIE PÁPEŽOVI

Rabín Zolli vedel, prečo sa má obrátiť na hlavu Katolíckej cirkvi. Preňho totiž nebolo tajomstvom, že ct. Pius XII. premenil Vatikán na azylové mesto, ktoré poskytovalo ochranu nespočetným masám utečencov, vrátane židov. Pápež dal pokyn na otvorenie kostolov a kláštorov, židia sa ukrývali aj v budovách cirkevného štátu, ale aj v pápežovom letnom sídle Castel Gandolfo, takže sa ich takto zachránilo niekoľko tisíc (podľa talianskeho historika Renza del Felice sa ich zachránilo štyri a pol tisíce).

V júli 1944, mesiac po oslobodení Ríma spojencami (4. júna 1944), slávil rabín Zolli v synagóge slávnostnú bohoslužbu, ktorá sa cez rozhlas dostala do celého sveta. Vtedy verejne poďakoval ct. Piovi XII. a vyjadril mu vďačnosť židovskej komunity za všetkú pomoc, za skrývanie a ochranu židov počas nacistickej perzekúcie. Vzápäti, 25. júla 1944, sa rabín poďakoval pápežovi na súkromnej audiencii aj úradne. „*Židia dlhujú pápežovi Piovi XII. veľkú vďaku za všetko, čo pre nás urobil,*“ povedal rabín Zolli. Rabín však predvídal, že v budúcnosti sa nájdu ľudia, ktorí budú neodôvodnene a zlomyseľne obviňovať pápeža. Svojej manželke v roku 1945 priam prorocky napísal: „*Uvidíš, že raz obvinia Pia XII. za to, že svet mlčal pri pohľade na nacistické zločiny.*“

Ešte v júli 1944, predseda židovskej obce v Ríme Ugo Foa odvolal Zolliho z funkcie hlavného rabína. Americký komisár Ríma Charles Poletti však toto rozhodnutie okamžite anuloval a odvolal Uga Fou a celú radu rímskej židovskej obce, ktorú ustanovili fašisti, takže Zolli sa nakoniec vrátil do funkcie hlavného rabína.

A zrazu, o niekoľko týždňov, Israel Zolli podal demisiu z úradu hlavného rabína Ríma. Nikto netušil prečo.

ROZJÍMANIE NAD PÍSMOM

Na prvý pohľad sa zdá, akoby motívom Zolliho konverzie bola vďačnosť za zachranu života a životov tisícov židovských spoluveriacich v najťažších chvíľach života. „*Ale to boli len úplne vonkajšie okolnosti. Jeho obrátenie k Ježišovi Kristovi zrelo pozvoľne a už dávno,*“ tvrdí, teraz už nebohý kardinál Tomáš Špidlík.

Hoci Zolli dlhé roky stále čítaval Starý zákon, raz sa len tak, na skúšku, pre porovnanie, „pustil“ aj do evanjelií. A práve toto porovnanie ho presvedčilo, že Starý a Nový zákon patria k sebe. „*Je to rovnaké svetlo, ktoré vyžaruje*

Israel Zolli v synagóge v lete 1944

z proroka Amosa, stáva sa intenzívnejšie v nádherných predpovediach Izaiáša a končí sa veľkou žiarou evanjelia,“ napísal.

Cítil, že bol žid, ktorý prišiel veriť v židovského Mesiáša.

Ale to neznamená odmietnutie jeho židovských koreňov alebo židovského národa.

Hneď po Zolliho krste mnohých prekvapili jeho znalosti Nového zákona. Svedčilo to však o tom, že sa mu venoval dlhodobo. „*Katolícki exegéti sa divili, ako nečakane odkrýva súvislosti s inými textami Písma,*“ napísal kardinál Špidlík a dodal: „*Jemu totiž bolo jasné, z čoho Ježiš vyrastal: z viery starých Židov, ktorí cítili Boha blízko vo všetkých okamihoch života.*“

K obráteniu rabína Ríma Israela Zolliho prispela predovšetkým jeho hlboká a vytrvalá modlitba, spojená s rozjímaním o textoch Svätého písma Starého aj Nového zákona. Počas modlitby sa osobne stretával s božskou osobou ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Krista. Vo svojej autobiografii napísal: „*Každý večer som otváral Bibliu na náhodnom mieste, aby som si našiel v Starom alebo Novom zákone text na meditáciu. Či-*

tal som všetko, čo som našiel, bez ohľadu na to, kde sa to nachádzalo. Takto sa mi osoba Ježiša a jeho učenie stali najmilšími, pričom som nemal pocit, že siaham po zakázanom ovocí.“

BUDEŠ MA NASLEDOVAŤ

O mesiac neskôr, ešte v septembri 1944, počas osláv najväčšieho židovského sviatku Jom Kippur, sa rabínovi Zolliemu priamo v synagóge Zolli zjavil Ježiš. Počas slávnostnej modlitby zarezal v jednej chvíli, „*uprostred veľkej zelenej lúky Ježiša, ktorý bol oblečený v bielom rúchu.*“ Vo svojom srdci vtedy začul hlas: „*Si tu posledný raz, od tejto chvíle ma budeš nasledovať.*“

Večer mu doma manželka povedala: „*Keď si bol dnes v synagóge pred archou Tóry, zdalo sa mi, že vidím bielu postavu Ježiša, ako kladie ruky na tvoju hlavu v geste požehnanja.*“

To však nebolo všetko. Zolli v opise udalostí onoho večera pokračuje: „*Bol som síce prekvapený, ale stále pokojný. Predstieral som, že nechápem, o čom hovorí. Preto svoje rozprávanie zopakovala ešte raz – slovo po slove. Vtedy sme začuli hlas našej dcéry Miriam, ktorá z ďaleka kričala: ‚Ocko!‘ Išiel som do jej izbičky a opýtal som sa jej, čo sa deje. ‚Hovoríte o Ježišovi Kristovi,‘ povedala. ‚Vieš, ocko, snívalo sa mi, že som dnes videla vysokého Ježiša v bielom, ale nepamätám si, čo bolo potom.‘ O niekoľko dní nato som sa zriekol svojej funkcie v židovskej komunitě.*“

MÁM POKOJNÉ SVEDOMIE

Pre ešte stále hlavného rabína Ríma bola udalosť zo synagógy jasné znamenie, že Ježiš ho prosí, aby neodkladal svoje rozhodnutie prijať krst v Katolíckej cirkvi. A tak sa vybral k jezuitovi Paolovi Dezzovi, profesorovi Gregoriánskej univerzity, a požiadal ho, aby ho pripravil na krst: „*Moja prosba nie je určite motivovaná núdzou. Žiadam o vodu krstu. Som chudobný a chudobným zostanem. Dôverujem prozreteľnosti.*“ Zolli chcel, aby sa to udialo veľmi diskretne, bez zverejňovania.

Po niekoľkotýždňovej príprave bol 13. februára 1945 pokrstený aj so svojou manželkou v Kostole Panny Márie anjelskej. Aby sa vyhol zmätku, aký by mohli spôsobiť novinári, krst sa uskutočnil v súkromnej kaplnke pri sakristii spomenutého kostola. Na krste sa zúčastnilo iba 15 najdôvernejších priateľov. Israel Zolli prijal z úcty k Svätému Otcovi Piovi XII. meno Eugenio Pio a jeho manželka meno Mária. Ich dcéra Miriam urobila rovnaký krok o niekoľko mesiacov neskôr.

Ešte v ten večer volal novokrstencovi Eugeniovi Zollimu americký novinár: „*Hovori sa, že vás dnes pokrstili. Ak to nie je pravda, rýchlo to poprite, inak to bude zajtra vo všetkých novinách.*“ Na druhý deň všetky najdôležitejšie denníky v USA aj v Európe uverejnili správu, že hlavný rabín Ríma sa dal pokrstiť v Katolíckej cirkvi. Vzápätí sa stal bývalý rabín v židovskej komunite persona non grata. Eugenio sa musel čo najskôr vysťahovať zo svojho bytu, ktorý sa nachádzal neďaleko synagógy, jeho manželka s dcérou našli útočisko v istom kláštore. V židovskej tlači vyšli články, ktoré opisovali konvertovaného rabína ako nezodpovedného človeka a zradcu židovského národa. Bývalý rabín na všetky útoky odpovedal: „*Mám pokojné svedomie, nič som nezaprel. Nie je azda Boh svätého Pavla Bohom Abraháma, Izáka a Jakuba? Svätý Pavol sa obrátil. Opustil azda preto Boha Izraela a prestal ho milovať? Bolo by absurdné povedať, že áno.*“

PREŽÍVAM RADOSŤ

Zolli po svojom krste hovorieval, že sa nepovažuje za obráteného žida, ale za naplneného žida, pretože Katolícka cirkev je naplnením prísľubu, akým je judaizmus. Vysvetľoval, že Starý zákon je zašifrovaný telegram, ktorý Boh dal ľuďom, pričom jediným kódom na dešifrovanie jeho obsahu je Ježiš Kristus, pravý Boh a pravý človek.

Netrvalo dlho a Eugenio Zolli vstúpil do tretieho rádu svätého Františka

S katolíckym kňazom Gosselinom Birolom, u ktorého sa počas nacistickej perzekúcie skrýval

a často vyjadroval veľkú radosť z toho, že je katolík: „*Vy, ktorí ste sa narodili v katolíckom náboženstve, si neuvedomujete obrovský poklad, akým je viera a Kristova milosť, ktoré máte už od detstva. Zato človek, ktorý dospel k milosti viery po dlhom období hľadania, si uvedomuje veľkosť tohto daru a prežíva nesmiernu radosť z toho, že je kresťanom.*“

Časom si Zolli našiel byt v jednej zo vzdialenejších častí Ríma, čo mu umožnilo znovu bývať s manželkou a dcérou. Z iniciatívy pápeža Pia XII. bol nominovaný za profesora Pápežského biblického inštitútu a začal prednášať hebrejský jazyk a literatúru. Často ho pozývali prednášať aj na iné európske univerzity a do Spojených štátov.

Týždeň pred svojou smrťou sa zdôveril rehoľnej sestre, ktorá sa o neho starala: „*Zomriem na prvý piatok o tretej poobede ako náš Pán.*“ Dňa 2. marca 1956, na prvý piatok, prijal naposledy sviatosťného Spasiteľa so slovami: „*Dúfam, že Pán mi odpustí moje hriechy. Ja mu dôverujem.*“

Zomrel ešte v ten deň o tretej popoludni.

„*Je dôležité, aby vám bolo jasné, že môj otec nikdy opustil judaizmus. Cítil, že bol žid, ktorý prišiel veriť v židovského Mesiáša. Ale to neznamená odmietnutie jeho židovských koreňov ale*

bo židovského národa,“ bránila Zolliho dcéra Miriam svojho otca ešte pred pár rokmi proti neutíchajúcim útokom.

„*Kto má uši na počúvanie, nech počúva*“ (Mk 4,9). A začuje aj odpoveď Eugenia Zolliho, bývalého hlavného rabína Ríma, ktorý na výčitku, že opustil Synagógu, aby vstúpil do Cirkvi, povedal: „*Ja som vás nezaprel. Kresťanstvo je naplnením Synagógy. Synagóga je prísľubom a kresťanstvo je naplnením tohto prísľubu. Synagóga ukazuje smerom ku kresťanstvu. Kresťanstvo predpokladá Synagógu. Jedno nemôže existovať bez druhého.*“

Spracoval PAVOL PRIKRYL
(Snímky: net)

Ospravedlnenie

V čísle 15/2016 sme uverejnili článok *Posvätná dráma o otcovi biskupovi Pavlovi Hnilicovi, SJ, a zasväteniu Ruska Nepoškrvenému Srdcu Panny Márie*. Hoci sme uviedli, že text sme čerpali z knihy *Rozhovory o ľuďoch, udalostiach a Božej доброте*, nedopatrením sme zabudli na spoluautora knihy – prof. Františka Vnuka. Týmto sa pánovi profesorovi, ale aj vám, ospravedľujeme.

Pavol Prikrýl, šéfredaktor

 fórum života

www.sviecka.forumzivota.sk

2. NOVEMBER

SVIEČKA ZA NENARODENÉ DETI

Spomeňme si v týchto
dňoch na zomrelé
nenarodené deti
a zapálme svetlo nádeje
pre našu spoločnosť.

S vašou
pomocou
dokážeme
viac.

Pomôžte nám pomáhať a podprite projekty ochrany
života kúpou symbolickej sviečky s logom kampane
alebo poslaním darcovskej SMS
s textom **DMS SVIEČKA** na číslo **877**.

Prispieť môžete aj priamo na účet Fóra života,
IBAN: **SK25 0900 0000 0050 3335 7295**

 Katolícke
noviny

cestaplus

 NAŠA ŽILINSKÁ
DIECÉZA

MIRIAM

 TLAČOVÁ KANCELÁRIA
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA

 DUCHOVNÝ
PASTIER

Slovo FM

LCH LIVE!

ZKSM

Vyveska.sk

VOX

zastolom.sk

DOMKA

 rádio
umen

 VARÍNSKA
TLAČIARŇA

 LUX
TELEVÍZIA

 Fórum
Kresťanských
Inštitúcií

Pohľad na poľský návrh zákona o úplnej ochrane života

(Ne)chcený zákon

Návrh zákona o ďalšom obmedzení ukončenia ťarchavosti, ktorý nedávno do poľského parlamentu predložila občianska iniciatíva s podporou vyše 450-tisíc hlasov občanov, vyvolal búrlivé reakcie i protesty.

Protesty sa ozývali nielen z Poľska, ale aj spoza hraníc, najmä od tých, ktorí aktívne presadzujú „slobodu voľby“ ženy v medzinárodnom priestore. Diskusie sa nevyhli ani slovenskému prostrediu. Média sa väčšinou prikláňali na stranu žien volajúcich po svojich ženských právach. Poľský parlament napokon odmietol návrh zákona.

Sú tu však aj hlasy v prospech úcty k životu, materstvu a k žene ako osobe s úzkou previazanosťou jej psychického a sexuálno-telesného rozmeru. Možno teda tiež argumentovať právom ženy na jej osobnú integritu.

Okrem toho nemožno z diskusie vyňať muža s jeho právami na otcovstvo, a, prirodzene, nemý hlas počatého dieťaťa. Iba v tomto úplnom kontexte sa dá zodpovedne uvažovať, diskutovať, a až potom rozhodovať.

JEDINÝ DÔVOD

Doterajší poľský zákon povoľuje od roku 1993 umelé ukončenie ťarchavosti z troch dôvodov: pri ohrození života matky, pri znásilnení a pri vážnych poškodeniach plodu. Vylučuje teda dôvody, ktoré vyplývajú zo sociálnych či vzťahových problémov, respektíve zo zníženého potenciálu rodičov na výchovu dieťaťa.

Poľský návrh občianskej iniciatívy ponechával však iba jediný dôvod, a to pri ohrození života matky, ak dieťa zomrie ako vedľajší produkt záchranu jej života. Takéto konanie umožňuje aj katolícka morálka, ide o tzv. princíp dvojitého účinku. Čiže smrť dieťaťa je neželaná, ale súvisí so záchranou života matky. To sa však v médiách takmer nespomína. Preto treba jasne povedať, že návrh zákona kládol dôraz na matkin život, nevyužíval si od nej hrdinské obetovanie života.

Obmedzenie ďalších dvoch dôvodov má tiež svoje opodstatnenie a je najmä demonštráciou rešpektu civilnej spoločnosti k nenarodeným deťom ako k svojim vítaným členom. Zohľadňuje pritom najnovšie výtvarné vedy a techniky, schopnej pozorovať vývoj ľudského života už na úrovni bunkových mikroštruktúr. Prehodnotenie a aktualizácia potratových zákonov z tohto pohľadu (aj v iných štátoch) má rozhodne svoj zmysel.

OBETE KULTÚRY SMRTI

Ako sa teda pozeráť na poľský návrh zo slovenského pohľadu? Ide mu naozaj len o potrestanie žien či len lekárov vykonávajúcich potrat?

V každom prípade ženy (aj lekári či iní zdravotníci) sú obeťou celkovej kul-

túry, ktorá nepraje životu, a postmodernej filozofie, ktorá spochybňuje ľudskú dôstojnosť a podstatu osoby (dokonca už aj jej pohlavnej identity). Týka sa to nielen začiatku a konca života, ale aj jeho priebehu. Spomeňme napríklad trhový prístup k zdravotníctvu ako k ekonomickému zisku, minimálne práva pacientov, zvyšovanie cien za zdravotnícke služby a ich presun do súkromných (často nezodpovedných) rúk, nestálosť a slabá garancia zdravotných poisťovní. A k tomu spochybňovanie dôvery v lekárov, zavádzanie rôznych alternatívnych metód hazardujúcich s ľudskými životmi. Ochrana života v každej fáze je preto aktuálnou potrebou.

Poľský návrh bol konzistentný v tom, že dával jednoznačne najavo, ako je život potrebné chrániť bez výnimky. Súhlasí aj s poľskou ústavou, v ktorej je zakotvená ochrana života pred narodením. Okrem toho reaguje na hrozivé prípady, v ktorých dieťaťu narodenému po nevydarenom potrate nikto neposkytol zdravotnícku pomoc, čo doslova odporuje základnému morálnemu profilu lekára.

NIE JE NOVORODENEC AKO NOVORODENEC

Od ktorého štádia je však plod hodný ochrany? O ťarchavú matku je postarané od chvíle identifikovania ťarchavosti. Je to preto, lebo nesie v sebe nový život. O 24-týždňový plod, ktorý je podľa súčasnej medicíny už životaschopný, však nie je postarané, resp. nie sú na to jednoznačné garancie a normy, ako aj rovnaký meter. Poľský návrh úplnej ochrany života to však zaručoval. Predložený bol práve aj pre škandál vo varšavskej Nemocnici sv. Rodiny v marci tohto roku, keď sa dieťa po potrate narodilo celé a bolo ponechané na pomalú smrť v plači a neznesiteľnej bolesti vyše hodiny.

Paradoxne, v mnohých západných krajinách je dobre vyvinutá neonatálna paliatívna starostlivosť, avšak od novorodencov narodených po potrate dávajú lekári ruky preč. V tichosti im aplikujú letálnu injekciu cez pupočnú šnúru či priamo do srdca, alebo ich nechajú „dodýchať“. Áno, aj o tomto je potrebné nahlas rozprávať v súvislosti s tzv. interrupčným zákonom (takzvaným, lebo ťarchavosť sa nedá prerušiť) a v súvislosti s rovnosťou v prístupe k zdravotníckym službám.

SLOBODNÁ VOĽBA

Veľa sa hovorí o ženách, ktoré sú v ťažkej situácii nechcenej ťarchavosti, aj o tom, že ich nemožno nútiť dať dieťa-

ťu život alebo prijať poškodené dieťa. Zaiste, nemožno banalizovať tieto psychicky náročné situácie. Treba urobiť všetko pre to, aby sa týmto ženám poskytla pomoc a ochrana i ďalšie sprevádzanie v neľahkej ceste. V tom by bolo treba pridať.

Návrh by mal počítať nielen s výzvou, ale aj s konkrétnymi nápadmi praktického vybudovania celej siete pomoci prv, ako sa začnú uplatňovať sankcie. Respektíve vyjsť až po tom, keď takáto sieť už dobre funguje. Napríklad na Slovensku existuje ešte veľa prekážok, byrokratizmu a neprajnosti pri akreditácii organizácií, ktoré takúto pomoc ponúkajú. Nehovoriac o tom, že od štátu nedostávajú takmer nijakú podporu.

Na druhej strane nemôžeme hovoriť, že ťarchavé ženy sú skutočne v situácii voľby mať či nemať dieťa. Ony túto voľbu už majú za sebou. Ak mali pomer s mužom, museli sa zamýšľať aj nad tým, že sa môže počať dieťa. Ani pri antikoncepčných prostriedkoch totiž neexistuje úplná ochrana pred počatím. Slobodná voľba v skutočnosti prebieha len v okamihu rozhodovania sa pre sexuálny pomer s partnerom. Po počatí dieťaťa ide už o otázku svedomia, či dieťaťu matka ponechá život, alebo mu ho vezme. Dieťa sa totiž samo nevie brániť. V tomto môže za neho hovoriť zákon, ktorý ho chráni. Ak však ide o záchranu života, či nemajú ísť bokom citové problémy ženy?

V prípade ustanovenia zákona rozhodujúceho o živote a smrti dieťaťa nemôžu rozhodovať citové záležitosti, ale objektívna pravda o jeho existencii. Cit a súcit majú svoje miesto pri podpore ťarchavej matky v prospech narodenia dieťaťa.

NELEGÁLNOSŤ POTRATOV

Ďalším argumentom popri slobode voľby býva hrozba nelegálnych potratov a potratová turistika, ako aj ohrozenie žien zo zdravotného hľadiska. Uvádzajú sa však ničím nepodopreté štatistiky a odhady, pretože nelegálne potraty sa oficiálne neregistrujú. Nie je jedno, či je dieťa usmrtené v zahraničí alebo doma? Zákazom sa však predsa sťažia podmienky, lebo mnoho žien si po niekoľkých dňoch prvotného stresu zo situácie premyslí svoje konanie a nájde riešenie. Čas pri rozvažovaní zohráva veľkú rolu. Navyše, v prípade nelegálnosti potratov možno vykonávateľov stíhať.

Okrem toho – zákon, ktorý chráni život úplne, a postihuje nezákonnosť, má aj celospoločenskú výchovnú úlohu. Dáva najavo, čo je pre človeka a spo-

Pablo Picasso: *Dievča pred zrkadlom*

ločnosť zlé a škodlivé. Mladá generácia má v tom často zmätok.

NÁSILIE AKO (NE)DÔVOD

K skutočne vážnym námietkam patria argumenty o potrate pri inceste a znásilnení. Sexuálny akt násilia je vždy ťažkým zlom a prečinom proti žene. Narušuje nielen jej telesný, ale predovšetkým duševný život. Zanecháva trvalé následky či už v podobe strachu pred sexualitou a pred mužmi vôbec, alebo úplnou stratou zábran a upadnutím do prostitúcie či pornografie, prípadne narušením pohlavnej identity a jej zneistením. Takéto činy násilia treba jednoznačne odkrývať, odsúdiť a postihovať.

Otázkou však je, či má na to nevinné počaté dieťa doplatiť životom. Zaiste to nebude mať jednoduché vyrastať s vedomím, že sa narodilo z násilného činu. Avšak majú problematické podmienky života rozhodnúť o jeho smrti? Koľko kvalitných osobností však vyrástlo v nepriaznivých okolnostiach a kto môže dopredu predpovedať, aký vplyv bude mať neskôr dieťa na samotnú matku a na mnoho ďalších ľudí z okolia? Existujú svedectvá, ako narodené dieťa pomohlo žene uzdraviť sa zo zranenia znásilnenia. Najmä ak sa jej dostala pomoc a láskyplné sprevádzanie vo chvíli rozhodovania, počas ťarchavosti, ale i dlhší čas po pôrode.

PRORODINNÁ POLITIKA

Ďalším silným argumentom proti poľskému návrhu je fakt, že rodičia, prí-

padne len slobodná matka, budú musieť prijať a porodiť dieťa aj s veľmi ťažkým zdravotným postihnutím.

Kto sa len trochu dostal do styku s rodinami, ktoré sa starajú o takéto postihnuté dieťa, vie, čo to prináša. Celoživotnú obeť, boj so sociálnou chudobou, dennodenné návštevy zdravotníckych zariadení, viac i menej nákladné terapie, vysvetľovanie a presvedčanie na úradoch, trvalé pripútanie sa na domácnosť, všetko sústredenie len na postihnutého člena rodiny. Možno rok, dva, päť, a možno aj tridsať, päťdesiat i viac rokov. A pritom ustavičný strach, kto sa o neho neskôr postará. Existuje tisíc dôvodov, prečo to je ťažké. Má zá-

kon právo nútiť rodičov do takej hrdinskej činnosti? A ak áno, akú pomocnú ruku je schopný podať? Myslí dopredu na dostatočné zabezpečenie a podporu týmto rodinám?

Každý zákon, ktorý žiada úplnú ochranu života, musí počítať zároveň so silnou rodinnou a sociálnou politikou, ako aj s komplexnou prevenciou vo výchove k rodičovstvu. Je Poľsko takto zodpovedne pripravené? Na druhej strane, prísnejší zákon by mohol viesť k väčšej zodpovednosti za počatie dieťaťa, a najmä partneri budú musieť vopred uvažovať, či budú akceptovať postihnuté dieťa. K zákonu má jednoznačne prislúchať celý rad osobitných iniciatív pomoci rodičom, na ktoré treba dopredu myslieť a ktoré sa budú musieť konkrétne rozbehnúť.

K úplnej konzistentnosti ochrany života patrí však aj ochrana pred chemickým potratom v prípade núdzovej antikoncepcie a pred abortívnymi účinkami hormonálnej antikoncepcie. Prvý – občiansky návrh sa týmto problémom nezaoberal. Bude sa ním zaoberať ten druhý – parlamentný, ktorý sa podľa signálov z poľského prostredia pripravuje? Okrem protestov, súhlasov a nesúhlasov (i v rámci kresťanského spektra) by doterajší návrh mohol priniesť otvorenejšiu a fundovanejšiu diskusiu, prepracovanejšie návrhy na konkrétnu pomoc či nové úvahy o zodpovedných vzťahoch.

MÁRIA RAUČINOVÁ, *Forum života*
(Snímka: Pixabay)

Kresťanstvo vstúpilo do sveta predovšetkým ako sila na pretvorenie života

Vôľa k životu, vôľa ku kultúre

Ruskému náboženskému mysliteľovi NIKOLAJOVI ALEXANDROVIČOVI BERĎAJEVOVI (1874 – 1948) sa už v prvej tretine 20. storočia podarilo vidieť a komentovať javy, ktoré práve teraz, na úsvite tretieho tisícročia, kulminujú.

Civilizácia je „buržoázna“ svojou podstatou, svojím najhlbším duchovným zmyslom. „Buržoáznosť“ je civilizované kráľovstvo z tohto sveta, civilizátorská vôľa k organizovanej moci a životnej rozkoši. Duch civilizácie je duchom mešťanstva, ktorý preniká a lipne k pomínelým a prechodným veciam, pretože nemá rád večnosť. „Buržoázna“ je nenávisť k večnosti.

PRAGMATIZMUS

Civilizácia Európy a Ameriky, najdokonalejšia civilizácia na svete, vytvorila industriálne kapitalistický systém. Tento systém nebol len ekonomickou mohutnosťou, ale aj duchovným javom, fenoménom hubenia duchovnosti. Industriálne civilizačný kapitalizmus bol hubiteľ ducha večnosti, hubiteľ svätých. Najnovšia kapitalistická civilizácia zabíja Boha, je to najbezbožnejšia civilizácia. Zodpovednosť za zločin bohovraždy leží na nej, a nie na revolučnom socializme, ktorý si len osvojil ducha „buržoáznej“ civilizácie a prijal jej negatívistické dedičstvo.

Industriálne kapitalistická civilizácia náboženstvo úplne neodvrhla, bola pripravená uznať jeho pragmatickú užitočnosť a nutnosť. V kultúre bolo náboženstvo symbolické, v civilizácii pragmatické. Aj náboženstvo môže byť užitočné a účinné pri organizovaní života a pri narastaní jeho mohutnosti. Civi-

lizácia je však obecně pragmatická. Nie náhodou je pragmatizmus tak populárny v klasickej krajine civilizácie – v Amerike.

ZASLÚŽENÝ TREST

Socializmus zavrhol pragmatizmus náboženstva; pragmaticky obhajuje ateizmus ako užitočnejší pre vývoj životných mohutností a životnej rozkoše veľkých ľudských mäs. No pragmaticko-utilitárny vzťah k náboženstvu v kapitalizme bol tým pravým zdrojom bezbožnosti a duchovného spustošenia. Boh, ktorý je užitočný, funkčný a potrebný na postup civilizácie, na industriálne kapitalistický vývoj, nemôže byť skutočným Bohom. Dá sa ľahko vyvrátiť. Socializmus má veru vo svojej negácii pravdu.

Boh náboženských zjavení, Boh symbolickej kultúry už dávno kapitalistickú civilizáciu opustil a ona opustila jeho. Industriálne kapitalistická civilizácia odišla ďaleko od všetkého ontologického, je antiontologická, mechanická, vytvára len akúsi ríšu ilúzií. Mechanicita, technicistnosť a strojovosť tejto civilizácie, je protikladom organickosti, kozmickosti a duchovnosti všetkého bytia.

Hospodárstvo, ekonomika nie sú mechanické a fiktívne; ekonomika má skutočné ontické, božské základy, a človek má povinnosť hospodáriť – je to imperatív ekonomického vývoja. No odtr-

hnutie hospodárstva od ducha, povýšenie ekonomiky na vrcholný životný princíp, premena charakteru života z organického na technický, robia z ekonomiky fiktívnu, mechanickú ríšu. Túto ríšu vytvára lačnosť, ktorá leží v základoch kapitalistickej civilizácie. Industriálne kapitalistický systém civilizácie deštruuje základy hospodárstva a tým si chystá záhubu. Práca prestáva byť duchovne uvedomovaná a duchovne zdôvodňovaná a obracia sa proti celému systému. Kapitalistická civilizácia si našla zaslúžený trest v socializme. No socializmus tiež len pokračuje v civilizačnom procese, je to len odvrátený obraz buržoáznej civilizácie. Usiluje sa civilizáciu rozvíjať ďalej, ale nevnáša do nej nového ducha.

Industrializmus civilizácie, ktorý vytvára fikcie a príznaky, nevyhnutne podlamuje duchovný poriadok a duchovnú motiváciu práce, a tak si vlastne pripravuje vlastný krach.

SEBADEŠTRUKCIA

Civilizácia je bezmocná a nemôže realizovať svoj sen o nekonečne rastúcej mohutnosti sveta. Babylonská veža sa nedostavia. Vo svetovej vojne už možno vidieť pád európskej civilizácie, rozpad industriálneho systému a prebytok financií, ktorým „buržoázny“ svet žil. Taká je tragická dialektika dejinného osudu. Má ju kultúra i civilizácia. Nič sa nedá pochopiť staticky, všetko sa musí

»»»

Snímka: archív

chápať dynamicky. Len tak sa odhalí, ako všetko v dejinách smeruje ku svojmu protikladu, ako je všetko prelezené vnútornými rozpormi a nesie v sebe semeno zániku.

Imperializmus je tragický plod civilizácie. Nie je to kultúra, je to číra vôľa k svetovej mohutnosti, k všesvetovej organizácii života. Je späť s industriálne kapitalistickou sústavou, svojou podstatou je technický. Taký je „buržoázny“ imperializmus 19. a 20. storočia, imperializmus anglický a nemecký. Je potrebné ho však odlišiť od sakrálneho imperializmu minulých epoch, od sakrálneho Rímskeho impéria, od sakrálnej Byzantskej ríše, ktoré sú symbolické a teda patria kultúre, a nie civilizácii.

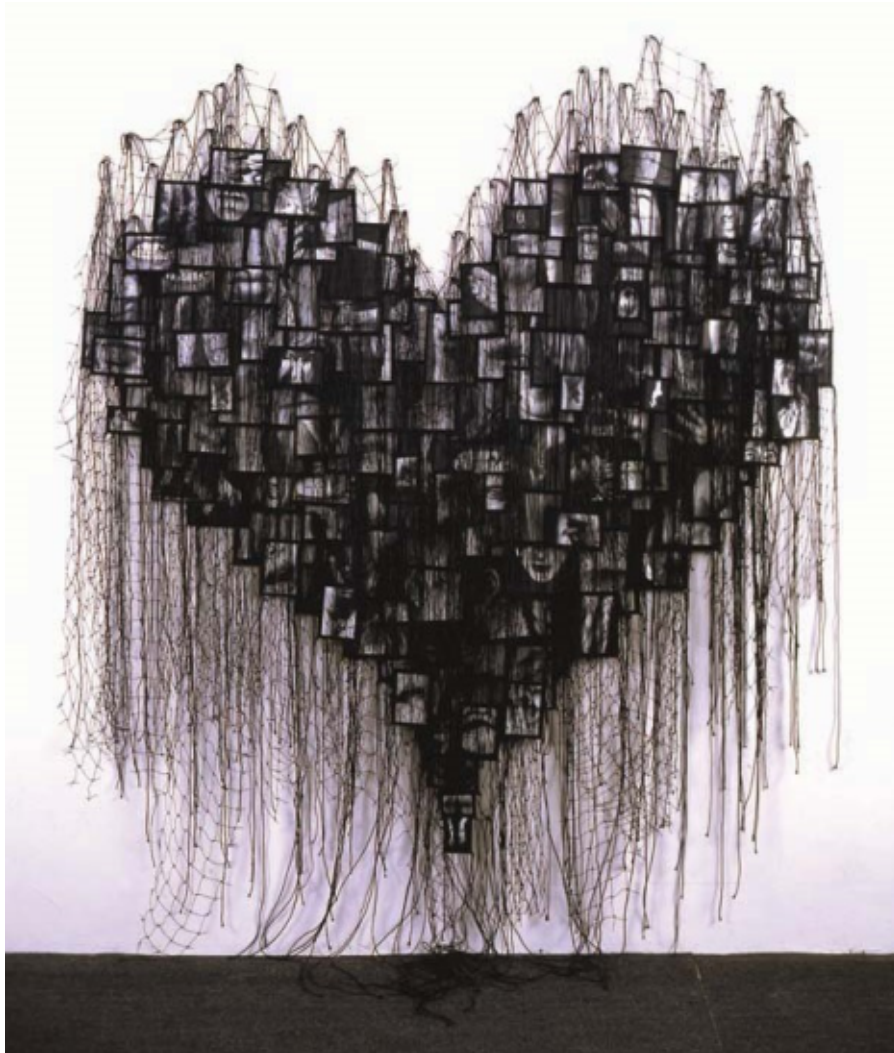
V imperializme je zrejماً neprekonatelná dialektika dejinného osudu. V imperialistickej vôli k svetovej moci sa rozkladajú a rozpadajú historické útvary národných štátov, ktoré patria epoche kultúry. Brotská ríša je koncom Anglicka ako národného štátu. Hltavo imperialistická vôľa už obsahuje v sebe semeno smrti. Imperializmus vo svojom nezadržateľnom rozvoji podryva vlastné základy a chystá svoj prechod k socializmu, ktorý je tiež posadnutý vôľou na svetové panstvo a všesvetovú organizáciu života, čo je len ďalší stupeň civilizácie, zjavením jej novej podoby.

BARBARIZÁCIA

Imperializmus a socializmus, ktoré sú svojím duchom príbuzné javy, znamenajú hlbokú krízu kultúry. V industriálne kapitalistickej epoche autodeštruktívneho imperializmu a rodiaceho sa socializmu triumfuje civilizácia, ale kultúra smeruje k zániku. To však neznamená, že kultúra zomiera. V hlbšom zmysle kultúra je večná. Antická kultúra padla a akoby zomrela. Viac-menej v nás žije ďalej ako hlbinná vrstva našej bytosti. V epoche civilizácie žije kultúra ďalej v kvalite, a nie v kvantite, sťahuje sa do hĺbky.

V civilizácii sa prejavuje barbarizácia, zhrubnutie a strata dokonalých foriem, ktoré kultúra vypracovala. Barbarizácia môže mať rôzne podoby. Po helénskej kultúre, po svetovej civilizácii Ríma sa začala epocha barbarského raného stredoveku. Bolo to barbarstvo späť s prírodnými živlami, barbarstvo z prílivu nových ľudských mäs s čerstvou krvou, ktoré so sebou priniesli vôňu severských lesov.

Barbarstvo, ktoré vznikne na vrchole európskej a svetovej civilizácie, také nebude. Bude to barbarstvo zrodené samotnou civilizáciou, barbarstvo s pachom strojov, a nie lesov, barbarstvo

Anette: *Posolstvo*

tkvejúce v samotnej civilizačnej technike. Taká je jej dialektika.

ZÁNİK ĽUDSKEJ PODOBY

V civilizácii vysychá duchovná energia, hasne duch, ktorý je prameň kultúry. V tej chvíli nevzniká panstvo prírodných a barbarských síl – v ušľachtilom zmysle slova – nad ľudskými dušami, ale magická ríša strojovosti a mechaničnosti, ktorá nahradí skutočné bytie.

Civilizácia sa zrodila z ľudskej vôle k reálnemu „životu“, k reálnej sile, k reálnemu šťastiu ako protikladu symbolického a pozorovacieho charakteru kultúry. To je jedna z ciest, čo vedú od kultúry k „životu“, k premene života, cesta jeho technického pretvorenia. Človek musel ísť touto cestou a až do konca odhaliť všetky technické sily. Na tejto ceste však nedosiahne skutočné bytie, na tejto ceste ľudská podoba zaniká.

NÁBOŽENSKÉ PRETVORENIE

Vo vnútri kultúry sa však môže zdvihnúť aj iná sila smerujúca k „životu“ a na jeho pretvorenie. Civilizácia nie je jediná cesta prechodu od kultúry k pre-

tvoreniu samotného života. Existuje ešte cesta náboženského pretvorenia, cesta dosiahnutia skutočného bytia.

V dejinách ľudstva sa dajú zistiť štyri epochy či stavy: barbarstvo, kultúra, civilizácia a náboženské pretvorenie. Tieto stavy sa však nemajú chápať len v časovej postupnosti; môžu voľne koexistovať, pretože sú to rôzne smerovania ľudského ducha.

No jeden z týchto stavov v tej či onej podobe prevláda. V helenistickej dobe a v dobe panstva rímskej civilizácie sa z hlbín musela zrodiť vôľa k náboženskému pretvoreniu. Na svete sa objavilo kresťanstvo. Do sveta vstúpila táto sila predovšetkým ako pretvorenie života.

KREŠŤANSTVO

V svojom dejinnom osude prešlo kresťanstvo barbarstvom, kultúrou i civilizáciou. No vo všetkých týchto obdobiach bolo kresťanstvo náboženským pretvorením.

V kultúre bolo kresťanstvo väčšinou symbolické, poskytovalo len zjavenie, znamenie a obrazy pretvorenia života.

»»

V civilizácii bolo zväčša pragmatické a premenilo sa na prostriedok silnejších životných procesov, na techniku duchovnej disciplíny. Kresťanské epochy civilizácie vyznávajú „vlažnú“ vieru v minulé zázraky, ale zázraky už nečakajú, nemajú religióznu vôľu na zázrak pretvorenia života.

Táto religiózna vôľa na zázrak pretvorenia života, no nie na mechanicko-technické pretvorenie, ale na organicko-duchovné, sa však musí objaviť a určiť inú cestu od hasnúcej kultúry k samotnému „životu“, a nie tú, ktorú už civilizácia vyskúšala.

Náboženstvo nemôže byť súčasťou života, ktorú by zahnali do vzdialeného kúta. Musí dosahovať ontologicko-reálne pretvorenie života, ktoré len symbolicky dosahuje kultúra a len technicky civilizácia.

To však budeme ešte musieť prejsť obdobím „vzdušnej“ civilizácie.

RUSKO

Rusko bola divná, záhadná, nepochopiteľná krajina už svojím osudom, v ktorom sa tajil vášnivý sen o náboženskom pretvorení života. Vôľa ku kultúre u nás vždy zahlcovala vôľa k „životu“. Táto vôľa mala dva smery, ktoré sa často miešali: smerovanie sociálnemu pretvoreniu života na civilizáciu a smerovanie k náboženskému pretvoreniu života, k zjaveniu zázraku v osude ľudskej spoločnosti a národa. Začali sme prežívať krízu kultúry bez toho, aby sme do konca preskúmali samotnú kultúru. Rusi boli vždy nespokojní s kultúrou,

Snímka: archív

nepriali si vytvárať stredovú kultúru, držať sa vo sfére stredovej kultúry.

V Puškinovi a v kultúre Alexandra I. spočíva vrchol ruskej kultúry. Ruská literatúra a zmýšľanie 19. storočia neboli kultúrou: smerujú k „životu“, k náboženskému pretvoreniu. Taký je Gogol, Tolstoj, Dostojevskij, takí sú Soloviov, Leontiev, Fiodorov, takú sú najnovšie náboženské prúdy.

Kultúrne tradície sme mali priveľmi slabé. Civilizáciu vytvárame mdlú. Barbarský živel bol v nás vždy až priveľmi silný. Našu vôľu k náboženskému pretvoreniu života ochromilo akési bolesné snenie. No ruskému vedomiu je súdené pochopiť krízu kultúry a tragédiu

dejinného osudu ostrejšie a bolestnejšie než úspešným ľuďom na Západe. V duši ruského národa sa asi zachovala väčšia schopnosť objavovať v sebe vôľu k zázraku náboženského pretvorenia života.

My potrebujeme kultúru – presne ako všetky národy sveta – a musíme prejsť civilizáciou. No nikdy nebude tak spútaní symbolikou kultúry a pragmatizmom civilizácie ako národy Západu. Vôľa ruského národa potrebuje očistenie a upevnenie a samotný národ musí prejsť veľkým pokáním. Len vtedy mu dá vôľa k pretvoreniu života právo definovať svoje svetové poslanie.

NIKOLAJ A. BERĎAJEV

PriestorNet

NÁBOŽENSTVO
KULTÚRA
SPOLOČNOSŤ

priestornet.com

Dáva sa na známosť,
že Rada KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru,
sekcia slovesného umenia,

vyhlasuje k Svätému roku milosrdenstva
literárnu súťaž pre stredoškóľákov

Tváre s úsmevom milosrdenstva.

Eseje, úvahy, reportáže či rozhovory v rozsahu do
2016 slov načíť zaslať do
31. decembra 2016
na mailovú adresu predsedu organizačného výboru
súťaže PhDr. Pavla Vitka
vitko.pavol@gmail.com

Láskavo uvedte meno, priezvisko, vek,
adresu bydliska, názov školy
a osobný telefonický kontakt.

Vyhlasenie výsledkov sa uskutoční vo februári 2017
v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca
v Bratislave v rámci udeľovania cien Fra Angelica.
Čestným predsedom súťaže je
predseda Rady KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru
biskup Mons. František Rábek.

Umelecká literatúra a umenie vôbec nemôžu byť autonómne, zbavené pút mravnosti

Spisovateľ ako prorok

Čo má literatúra spoločné s mravnosťou? Čudesná otázka. V dnešnom čase, keď sa o všetkom a všetko píše bez zábran, bez servítky, často naturalisticky, ale navyše aj so slizkým úškrnom, prípadne s neskrývanou zmyselnou alebo inou nenáležitou vyzývavosťou, otázka, ako sa hovorí, azda z iného sveta.

Má vôbec zmysel zamýšľať sa nad položenou otázkou? Má zmysel vôbec si ju všímať, reflektovať? Literárna moderna a tobôž postmoderna dali tomu vale. Nenarážam tu iba na onen (príznačný) naturalizmus, ale vôbec na každé spoločensky nemravné konanie, počnúc podvodmi, korupciou, nevyšimaním si neprávneho konania a končiac jeho ospravedlňovaním.

Predsa však, cítim v duši, nie je to celkom tak. Človek je totiž bytosť mravná. Stále to isté „*hviezdnaté nebo nado mnou a mravný zákon vo mne*“, ako konštatuje Kant. Pripúšťam, že to dnes málokomu čo hovorí. Ibaže, nemôžem si pomôcť, ak som sa dal na životnú dráhu spisovateľa čiže *proroka* (nie tak dávno sa to apostrofovalo konštatovaním, že spisovateľ je svedomím národa – *a to, predstavte si, v prostredí ideologicky ateistickom!*), musím pociťovať istú nezanedbateľnú a nezanedbáateľnú zodpovednosť voči národnému celku, v ktorého jazyku sa literárne vyslovujem, za to, čo vravím a ako vravím – čo píšem a ako píšem.

NECITLIVÝ PRÍSTUP

Svedomie nie je niečo, čo môžem jednoducho odmietat'. Ani zamiešťať pod koberec. Ako sa staviam ku skutočnosti? Necítim krčie kdesi pri srdci, nechytá ma mimovoľne infarkt, keď dávam semafor na voľno myšlienkam, ktoré ma vnútorne neuspokojujú? Ktoré sa šinú voľnou traťou, kým pre neporiadne postavenú výhybku nenarazia kdesi na odstavnej koľaji? Alebo nebudaj nezavŕšia svoj chod vykoľajením?

Isteže, možno zatĺkať. Čože ma do toho. Každý si robí, ako chce. Nik ma nezaujíma. Ani jeho konanie. Každý si je tvorcom svojho osudu. Tvorcom svojho šťastia. (Klasicke: *Po mne potopa.*) Ale čím som si vyslúžil a zaslúžil takýto v podstate necitlivý prístup? Som niečím výnimočný, aby som sa mohol hrať na bohéma, nebudaj na boha, na bohorovného, že by ma nič voči iným nezáväzovalo a nezáväzovalo? Že by som si mohol, s prepáčením, robiť z čitateľa dobrý deň, že by som ho mohol nebrať na vedomie ako partnera v duchovnom súručenstve, hoci nepoučeného a „neučeneného v literatúre“? Nenadášam sa prisebavedome? Nenamýšľam si azda osobne priveľa ako spisovateľ, nemyslím si, že by ma v mojom konaní nemala vymedzovať a obmedzovať moja „prorocká“ regula?

SPÁLENÉ KRÍDLA

Ikaros chcel vzletieť k slnku. Ibaže ja vzlietam len k svojmu najvyššiemu ja. Sám som si svojím slnkom. A vonkoncom sa nezamýšľam nad tým, že by som si mohol spáliť krídla. Dnešná priam raketová technika a „technológia“ všeobecnej literárnej skutočnosti (*technológia* v úvodzovkách, čo je v dnešnom momentálne najpoužívanejšom zmysle slova nešťastný klon z pragmatickej americkej angličtiny) navodzujú v mojej mysli predstavu, že to prakticky nie je možné.

Ale ono tie krídla som si už spálil. A ani som to nezbadal. Môj literárny

Reza Sepahdari: *Básnik a prorok*

produkt je možno iba mojím súkromným, egoistickým literárnym víťazstvom, nemá dlhšiu než podenkovú životnosť z hľadiska večna, z perspektívy naznačovania smerov a hľadania východísk, z uhla pohľadu skutočnej, nie fingovanej spoločenskej relevantnosti. Na fóne literárnej histórie nezanechá možno ani len formálnu stopu, lebo môj výboj sa nevyznačuje ničím nieže pozoruhodným, ale už vôbec nie cenným a cenným pod slnkom. A nielen to, veď skutočnosť, že je niečo hodnotné, že má niečo trvácnu hodnotu, vonkoncom nevyplýva z prípadného dobového pochvalného vyznačenia literárnej kritiky, ktorá už dnes naozaj – žiaľ, načim konštatovať – ani náhodou nezaručuje objektivitu nazerania na vec. Taký je bilag postmodernizmu.

ZBYTOČNÁ NÁMAHA

Áno, tie krídla som si už spálil. A ani som to nezbadal. Ak mi naozaj nešlo o vec mravnú, s individuálne alebo spoločensky závažným obsahom, ak som nemal v úmysle svojou literárnou aktivitou, iniciovanou zo svojho vnútra a motivovanou svojimi talentmi, sám seba alebo i svoje okolie mravne dvíhať, ak som skrátka nevnímал cieľ svojho podujatia na sa literárne úsilie ako *zoru na zajtrajšom rannom obzore*, nemal som – bohužiaľ – na svoj spisovateľský počin mandát zo svojej ľudskej a spoločenskej podstaty. Namáhal

som sa zbytočne. Len pre vlastnú pochybnú slávu, ktorá je ako poľná tráva – časy ju skosia a zľahne po nej zem. Nie je podstatné, že potom ani pes po mne neštekne (to sa, žiaľ, často stáva pre našu všeobecnú nevšímavosť a neschopnosť diferenciacie aj naozajstným veľikánom ducha), ale najzávažnejšia je skutočnosť, že som ani *najmenej* neprispel k povzneseniu ľudského ducha.

HĽADANIE ZMYSLU

Veľa je vecí, ktoré sa rozkríknu ako experimenty, vyvolajú krátkodobé efemérne haló, a nezanechajú tým, čo prídu po nás, nič, čo by stálo za to, a je veľa produktov vytrvalej mravčej roboty, ponad ktoré sa blahovoľne mávne rukou – zvyčajne preto, lebo ich tvorcovia okrem iného nemajú z nich praktický zisk a ani s ním nerátajú. Mohli by sme povedať: efekt rovnaký. Ergo: carpe diem. Ibaže mýlka. Tie prvé pôsobia svojím bezprostredným vplyvom *rozkladne* na štruktúru a organizáciu sveta, a ľudstvo to deň čo deň bolestne pociťuje, lebo ho nie vždy má čo povznášať a optimisticky naladovať. Tie druhé *vyťahujú*, hoci nesmierne pomaly a niekedy takmer nepozorovane, múry toho sveta na jeho odvekých základoch. Akurát že glajcha je stále nad oblakmi.

Nie som proti literárnym experimentom a už vôbec nie proti literárnej rozmanitosti. To všetko je prirodzenou chvályhodnou a želateľnou súčasťou života. A literárneho života osobitne. Ale myslím si, že vždy za všetkým treba hľadať pravý zmysel nášho počínania. Ten, pokiaľ ide o literárnu tvorbu, nemôže byť ukotvený v spisovateľskom sebaukájaní, v hľadaní literárneho potešenia iba pre seba samého či v uspokojovaní nejakých nezriadených (symbolicky povedané neskoropubertálnych) hnutí mysle čitateľa, často v tomto ohľade podceňovaného, akoby nesvojprávneho, niekedy ako takého aj vlastne vtieravo vychovávaného tendenčnou „literatúrou“, nehodnou svojho poctivého mena – totiž mena, ktoré je neutrálne definované len svojím vzťahom k písaniu, no v prípade krásnej spisby v povedomí eticky a esteticky zmýšľajúcich myslí odjakživa vyznačované vysokým honorom.

HLÁSAŤ UŠĽACHTILOSŤ A KATARZNOSŤ

Úlohou literatúry, osobitne literatúry v národnom živote, ale nepochybne vôbec literatúry v histórii ľudstva, je podľa môjho názoru predovšetkým povznášať ducha. Jej formy a prejavy sú rozličné, nemožno im predpísať ni-

Joan Miró: Poésia

jaké konkrétne ohraničenia, iba ak všeobecné kritérium ušľachtilosti a katarznosti. To zahŕňa nielen umeleckú krásu, majstrovskú vypracovanosť čo do slova, čo do formy, ale i mravné poslanie a takisto vnútornú pravdivosť zobrazovaného.

Hlásať ušľachtilosť a katarznosť. Svojím spôsobom, hoci nepriamo, nie bezprostredne, vlastne napomínať. To je úloha proroka. Proroka v biblickom zmysle, nie prognostika budúcich vetrov. A tak aj spisovateľa, ktorý vo svojom vnútornom založení a vo svojich talentoch dostal za neodvolateľnú úlohu vyslovovať sa k svojmu času a k svojmu okoliu – isteže, podľa svojich poznatkov, skúseností a schopností – vhod alebo nevhod – slovom schopným vplý-

vať na mysle. Spisovateľ, ktorý toto svoje poslanie vnútorne nepociťuje, asi sa minul so svojím povoláním a asi by mal robiť niečo iné, lebo – myslím si to – skutočný spisovateľ nemôže v sebe zaprieť povolanie proroka.

Literatúra, totiž umelecká literatúra, ako vo všeobecnosti ktoréhoľvek umenie, nemôže byť autonómna, zbavená pút mravnosti. Musíme brať do úvahy, že bezprostredne spolupôsobí na utváraní skutočnosti, a nijako ju nemôžeme zbaviť poslanca duchovne dvíhať človeka. Ibaže... spreneveriť sa svojmu poslaniu je nesmierne ľahké.

TEOFIL KLAS

(Príspevok autor pripravil na kongres spisovateľov v Trenčianskych Tepličiach v septembri 2016)

Thomas Merton, OCSO: Autor musí zobrať zodpovednosť za svoje dielo

Snímka: archív

Kačka v kurníku

Trapistický mních THOMAS MERTON (1915 – 1968) je autorom viac ako tridsiatky kníh, dvetisíc básní, množstva esejí, recenzií, úvodníkov a prednášok, udržiaval obrovskú korešpondenciu. Hneď jeho prvotina, *Hora siedmich stupňov*, sa bleskovo stala celosvetovým bestsellerom. Od tohto momentu sa cítil akoby rozpoltený medzi povolaním mnícha a spisovateľa, mal pocit, že intelektuálna práca ho vzdáľuje od vytýčeného ideálu. Ako prežíval vydanie *Hory siedmich stupňov*, opísal v krátkej eseji.

javili niečo, čo sa nazýva nádej, ktorá, ako sa zdá, väčšinou už vo svete, v ktorom žijú, zomrela. A to je veľmi vážne. Nesmiem si však klamať, že preto, lebo oni milujú Boha, som ja nejako dôležitý.

DOM FREDERIC

Domnievam sa, že keďže som autor tej knihy, musím na seba zobrať aj zodpovednosť za *Horu siedmich stupňov*.

*Situácii, že som spisovateľ,
som sa prispôbil tak, že
som zabudol, že ním som.*

*Konal som, ako by som nikdy
nijakú knihu nenapísal.*

No bol tu niekto iný, kto mal za tú knihu v istom zmysle dokonca ešte väčšiu zodpovednosť ako ja a kto bol vlastne príčinou môjho písania. Tým človekom bol Dom Frederic Dunne, môj duchovný otec, opäť nášho kláštora, ktorý ma prijal ako postulanta, jednu studenú pôstnu nedeľu mi obliekol habit novica, zatiaľ čo on sám takmer zomieral na zápal pľúc, a ktorý odo mňa prijal časné i večné sľuby.

Bol to Dom Frederic, kto formoval a tvoril celé moje mníšske poslanie. Bol to, spoločne s mojím novicmajstrom Domom Robertom, kto rozhodol, že by som mal písať knihy. Bol to on, kto ma pevne a láskavo povzbudzoval a naozaj ma primäl, aby som pokračoval, a to aj navzdory mojím vlastným pochybnostiam. A bol to práve on, ktorý mi zároveň ustavične trpezlivo a múdro ukazoval, ako len mohol, že toto písanie mi nemá brániť v živote modlitby. Napopak, z mojej strany si vyžaduje život

v oveľa intenzívnejšej jednote s Bohom.

A tak si teraz uvedomujem, hoci som niekedy nevedel pochopiť, ako je možné, že zo mňa Dom Frederic nielenže „urobil“ spisovateľa, ale uspôsobil môj život pod vedením Božej prozreteľnosti tak, že som som mal väčšiu príležitosť stať sa kontemplatívnym mníchom v Gethsemani. Pretože Dom Frederic, hoci to bol veľmi zaneprázdnený človek, nenávidel všetko, čo len zaváňalo kompromisom. V jeho očiach musel byť mních skutočným mníchom – mužom modlitby a mužom Božím, nemal by sa uspokojiť s aktivitou a maskovať pod kapucňou svetského ducha.

POKRAČUJ V PÍSANÍ

Skutočne si myslím, že Dom Frederic mal na *Hore siedmich stupňov* väčší záujem ako ja. Cítil, že Boh bol ku mne veľmi dobrý. Bol rád, že tá kniha dokáže svojím spôsobom presvedčiť ľudí o realite Božej lásky k nám. V žiare svojej vrúcnosti zrejme postrehol, a to tak, ako som to nedokázal ja, niečo z účinku, ktorý *Hora siedmich stupňov* asi má. A bol šťastný, pretože pre mňa chcel, aby som písal knihy práve kvôli tomu.

Nikdy nezabudnem na prostotu a lásku, s ktorou mi vložil do rúk prvý výťah tej knižky. Nepovedal nič. Len mi ju dal do ruky a bavil sa na mojom prekvapení. Ja som však vedel, že má z nej väčšiu radosť, než by som kedykoľvek mohol mať ja.

O pár dní mi povedal, aby som pokračoval v písaní, miloval Boha, bol mužom modlitby a pokory, mníchom a človekom kontemplácie, a pomáhal ostatným ľuďom preniknúť do tajomstva Božej lásky.

Thomas Merton

(Titulok a medzitulky: redakcia)

Vydanie *Hory siedmich stupňov* ku koncu leta 1948 prinieslo zmenu v celom mojom živote. Aj napriek tomu však ešte neviem, aká veľká zmena to bola. Dôvod, prečo dosť dobre nechápem, čo pre zabudnutého trapistu znamená stať sa „spisovateľom“, je to, že sa to takmer nikdy predtým nestalo. Pravda, prihodilo sa to jednému z ostatných otcov v kláštore, ale úplne iným spôsobom. A v každom prípade máme zakázané medzi sebou komunikovať.

MNÍCH SPISOVATEĽOM

Keď sa stane „spisovateľom“ človek vo svete, pohodlne sa prispôbi situácii tým, že napodobňuje ostatných spisovateľov, s ktorými sa stretáva na večierkoch. Spisovateľ v trapistickom kláštore je však ako kačka v kurníku. A dal by všetko za to, aby bol sliepku namiesto kačkou.

Situácii, že som spisovateľ, som sa prispôbil tak, že som zabudol, že ním som. Konal som tak, ako by som nikdy nijakú knihu nenapísal, a s *Horou siedmich stupňov* som zaobchádzal, ako by bola dielom niekoho iného. Nie je to úplne jednoduché a vždy možné. No bráni mi to v tom, aby som bral priveľmi vážne listy, čo občas od ľudí dostanem, a ktorí hovoria, ako veľa pre nich táto kniha znamená. Mám rád ľudí, ktorí to hovoria, pretože sú úprimní a pretože pri tom všetkom vzdávajú chválu Bohu, a nie mne. Listy, ktoré píšu, sú väčšinou o Bohu a o tom, že opäť ob-

Autor musí zostať sám sebou, to však neznamená, že nemá komunikovať s čitateľom

Súper pri kartách, či daňový úradník?

Básnik by mal pracovať tak, aby jeho veci mohla posúdiť verejnosť, t. j. každý čitateľ, aj ten, ktorý ho nepozná, alebo je mu ako osoba celkom ľahostajná. Z toho vyplýva, že čitateľa nemožno podceňovať ani ignorovať.

Anton Pavlovič Čechov bol raz povedal, že čitateľ je súper pri kartách. Dosť dlho som si myslel, že majster sa tým nepriamo usiloval naznačiť, koľko rafinovanosti musel použiť, aby súpera obohral. Osobne som bol skôr za model čitateľa-priateľa, ktorý je schopný i ochotný diskutovať a dokáže autorovi čosi odpustiť. Asi som sa mýlil.

NEVHODNÁ PÓZA, GÉNIOV JE MÁLO

Často sa stretávam s postojom: Je mi jedno, čo si kto o mojich veciach myslí. To je póza. Ešte aj v časoch slávnej bratislavskej kaviarne U Michala, ktorá zažila všelijaké excesy zo slobodymilovnosti, sa v tomto skvelom podniku často, prečasto povalovali po stoloch rukopisy a ich autori sa navzájom ponúkali čítať. Pritom to boli ťažké bohém, povznesení nad úspech aj peniaze. Slovo ocenenia je však slovo ocenenia, navyše svoje urobil aj vrodenný exhibicionizmus a potreba prekričať, presadiť sa, strhnúť na seba pozornosť. Nezáujem či negatívne hodnotenie – oboje škrelo. So záujmom ste sa však stretli málokedy – každý mal plnú hlavu vlastných básní.

Kedže žijem tu a teraz a musím aspoň v hrubých obrysoch akceptovať dôsledky dobového hodnotového systému, neverím v zastrčených génirov, píšucich výlučne sami pre seba až dovtedy, kým sa neobjaví náhodný filmový štáb správaný náhodnými redaktormi, čo zabudnutého básnika objaví pre tento svet – a svet zloží klobúk pred dokonalými veršami. Pripúšťam existenciu výnimiek, no takmer všetci, ktorí majú ambície uverejňovať, rátajú s priestorom, v ktorom sa ich básne budú vniemať. Inak by predsa neposielali svoje básne do časopisov a nenavštevovali vydavateľstvá.

Na čitateľovi musí autorovi záležať.

Potrebuje ho a jeho názor väčšinu autorov zaujíma.

REAKCIE ČITATEĽA

Kto je teda čitateľ? Priateľ, či súper pri kartách?

Myslím si, že pravdu mal Čechov. Čitateľ je nekompromisný tvor. Je schopný si každé ráno kupovať nedopečené rožky z pekárne za rohom a mlčky tolerovať odfláknutú prácu. Žuje polosurovú múku, ale ku konkurencii sa pre veľkú vzdialenosť neobťažuje. Nie je však schopný odpustiť básnikovi oddychový čas. Ak, tak nanajvýš raz. Po druhom zlyhaní hodí rukou a odvracia sa. Nezaujíma ho, že vy ste vlastne úprimný človek a napísali ste to tak, ako to cítite, v nádeji, že vás pochopí. *Nepochopí!* Chce kvalitnú robotu (zaujímavé, že od pekára ani veľmi nie). Kvalitná robota preňho znamená texty, ktoré sa páčia *jemu*. Ťažko s ním môžete diskutovať o „objektívnej“ hodnote napísaného, nepomôže vám ani zväzok kladných názorov renomovaných kritikov.

Americký básnik Robert Lowell sa po vyjdení dvoch či troch kníh stal miláčikom čitateľov a kultom. Boli to voľné verše vzdoru silnej osobnosti, plné reálií, ktoré jeho čitatelia poznali a identifikovali sa s nimi. Pozývali ho na prednášky, začali o ňom hovoriť ako o zakladateľovi básnickej školy novokriticizmu. stačila však zbierka síce nerýmovaných, ale predsa len sonetov *Zápisník 1967 – 68* – a fanúšikovia sa od Lowella odvrátili. Kritika nezaostala a obvinila ho z formalizmu. Takto, prosím, reaguje čitateľ.

ZOSTAŤ SÁM SEBOU

Hoci chceme písať pre najširšiu verejnosť, existuje hranica, za ktorú už nemožno vyjsť čitateľovi v ústrety. Treba

ho akceptovať asi ako daňového úradníka. Nezabavíte sa ho, nájde si vás všade, každý pokus o ignorovanie jeho osoby vám zráta aj s úrokmi, no jedno mu nemožno uprieť: je tu a musí tu byť, *lebo ho treba*. To však neznamená, že radšej dobrovoľne zaplatíte dvojnásobné dane o dva mesiace skôr. To nie je nevyhnutné a vyzerali by ste ako servilní hlupáci. A pre vás by menej ostalo...

Ak s nepríčetne *komerčným* úmyslom vyjdete v ústrety čitateľovi, ostane menej vo vás. Málokoho poteší, že z jeho kníh sú ležiaky, ale príklonom k braku túto situáciu vyrieši len navonok.

Stephen King v novele *Temná polovica* rozvíja príbeh spisovateľa, ktorý sa nepresadil intelektuálne náročnou tvorbou. Rezignovaný napísal pod pseudonymom primitívny krvák – a za noc bol z neho slávny muž (presnejšie, z jeho pseudonymu) a, prirodzene, miliónár. Prežíval duševné peklo uprostred luxusu. Jeden z jeho krvavých pekelných splodencov totiž ožil, vstúpil mu do života a chcel v ňom zodpovedajúci priestor pre seba. Ak by sme za každý literárny ofuk mali zaplatiť takouto desivou skúsenosťou, asi by počet spisovateľov rýchlo klesol...

Zostať sám sebou *neznamená nekomunikovať*. Asi ťažko zbalíte partnera opačného pohlavia, ak sa mu aspoň neprihovoríte – to ešte neznamená, že ste sukničkář. Ani básnik, ktorému jeho čitatelia rozumejú, nie je apriórne literárny prostitút. Veľkosť spočíva v sile myšlienok a obrazov, nie v zložitosti šifier, hoci niektorí veľkí básnici sú zložití.

Čitateľ si jednoducho môže vybrať, ale aj autor čiastočne jeho.

JOZEF URBAN

(Z knihy *Utrpenie mladého poeta*)
(Ilustrácia: Jens F. Willumsen: *Sophus Clausssen číta básne*)

Zomrel bývalý provinciál saleziánov, významný kňaz Ernest Macák, SDB

Odišiel blázon pre Krista

Vo večerných hodinách 13. októbra zomrel v Cerovej vo veku 96 rokov vzácny slovenský salezián, bývalý provinciál saleziánov na Slovensku don Ernest Macák, SDB.

Don Ernest Macák žil 80 rokov ako rehoľník salezián a 70 rokov bol kňazom.

„Videli sme, že už sa to končí, tak už celý deň sme boli pri ňom a modlili sme sa, tesne pred tým ako vydýchol som mu dal požehnanie Panny Márie Pomocnice,“ povedal salezián Aurel Menke, ktorý bol ostatný rok pri donovi Macákovi v Cerovej, kde sa o neho starali rehoľné sestry.

ZAČIATOK PÚTE

Don Macák sa narodil 7. januára 1920 v obci Vištuk. Bol prvý z piatich detí roľníckych rodičov. Základnú školu navštevoval v rodisku a neskôr študoval na štátnom Gymnáziu Jána Hollého v Trnave, odkiaľ v roku 1932 prestúpil na saleziánske gymnázium v Šaštíne. Po skončení piatej triedy vstúpil do noviciátu Saleziánskej spoločnosti v Hronskom Sv. Beňadiku. V roku 1936 zložil prvé rehoľné sľuby a v Moravskej Ostrave potom dokončil gymnaziálne a filozofické štúdiá (1936 – 1939). Saleziánsku pedagogickú prax si vykonával v rokoch 1939 – 1942 v saleziánskych ústavoch v Hronskom Sv. Beňadiku, v Šaštíne a v Trnave.

Na štúdium teológie ho predstavení poslali do Turína v Taliansku. Na tamojšej Teologickej fakulte Pápežskej saleziánskej univerzity však absolvoval iba dva semestre, lebo pre vojnové udalosti sa tam už v jeseni 1943 nemohol vrátiť. Teológiu dokončil na Slovensku a 29. júna 1946 ho biskup Dr. Michal Buzalca vysvätil za kňaza. V jeseni toho istého roka nastúpil na Filozofickú fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave (filozofia a dejiny), pričom vykonával aj kňazskú a pedagogickú činnosť medzi mladými v Bratislave na Miletičovej ulici a v saleziánskom pedagogickom inštitúte v Hodoch pri Galante (1948 – 1949), ako aj v Šaštíne (1949 – 1950). Tam ho v apríli 1950 stihol drastický

Snímka: SDB

zásah komunistického režimu proti slovenským rehoľníkom.

HRA NA BLÁZNA

V Podolínci, kde ho deportovali s ostatnými spolubratmi, začal uvažovať o úteku, ktorý sa mu ešte 10. októbra toho istého roka aj vydaril. Zatykaču, ktorý naňho vydali, sa vyhol tajnou prácou medzi mladými saleziánmi. Pri organizovaní jedného z posledných útekov mladých spolubratov za hranice sovietskej zóny ho 7. septembra 1952 v českom Přerove ŠtB zatkla. Prešiel väzením v Bratislave a na Pankráci. Z vlastnej iniciatívy sa pustil do „hry na blázna“, a tak sa dostal aj na policajnú psychiatriu v Bohniciach, odkiaľ ho poslali na liečenie do Havlíčkovho Brodu a do Pezinka. Nakoniec ho 20. apríla 1955 prepustili – k rodičom. Až do apríla 1968, keď vycestoval do Talianska, pracoval trinásť rokov ako roľník v rodnom Vištuku, stále ako „blázon“.

ZAHRANIČNÝ POBYT

V Taliansku účinkoval najprv ako kaplán španielskych rehoľných sestier v Ríme (1968 – 1976), pričom intenzívne spolupracoval na mládežníckom vysielaní Vatikánskeho rozhlasu (viac ako šesťsto výstupov). V ďalšom období (do roku 1985) zastával úrad direktora saleziánskej komunity Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda. Vyučoval aj na slovenskom gymnáziu, a od roku 1987 bol direktorom komunity v Bazileji (Švajčiarsko).

Práve z tejto poslednej „zahraničnej vinice Pána“ sa v roku 1990 vrátil na Slovensko, kde mu roku 1991 zverili úlohu direktora saleziánov a riaditeľa Gymnázia Jána Bosca v Šaštíne. V roku 1993 sa stal provinciálom Saleziánov dona Bosca na Slovensku. Po šiestich rokoch služby bratom a mladým v úlohe „otca“ sa vrátil do milovaného Šaštína. V roku 2005 mu hlavný predstaviteľ don Pascual Chávez počas svojej návštevy Slovenska verejne prejavil poctu a uznanie na veľkom stretnutí saleziánskej rodiny v Bratislave.

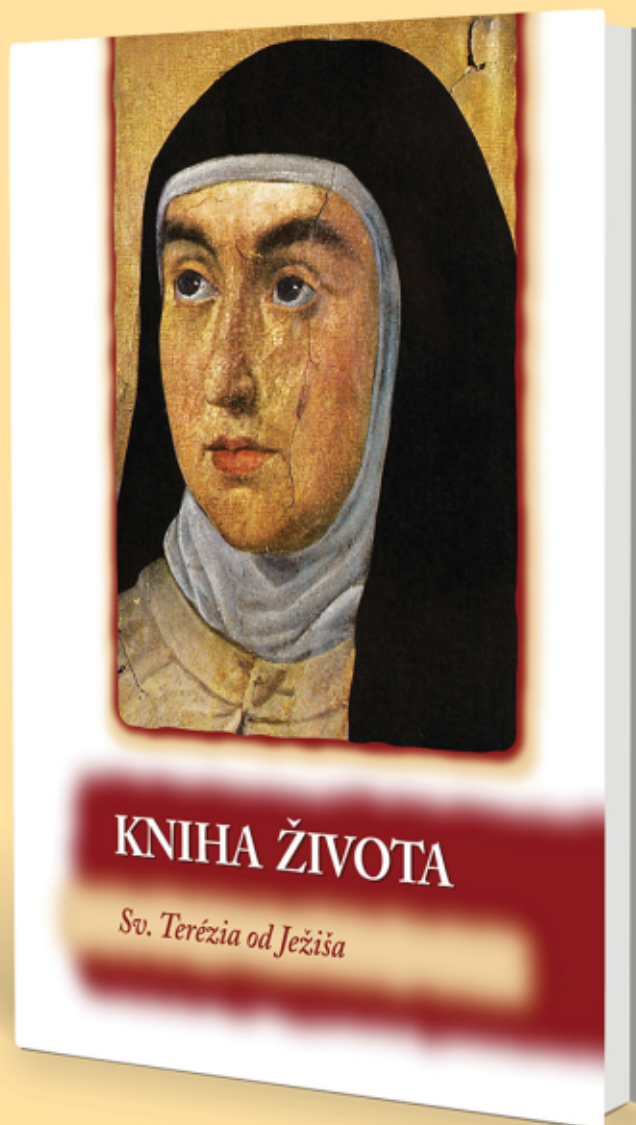
LITERÁT

Popri svojich rehoľných a pedagogických záväzkoch sa don Macák venoval aj literárnej činnosti. V zahraničí a po páde totality aj na Slovensku publikoval niekoľko kníh: *Malý generál/Malá superstar* (Michal Magone), *Muž s ranami* (páter Pio), *V bunkri hladu* (Maximilián Kolbe), *Lurdy – maják atómového veku*, *Naša Sedembolestná Matka*. Don Macák je aj spoluautorom (s Rudolfom Blatnickým a Andrejom Paulíny) významného katechetického diela – príručky *Dejiny spásy*. Sériou kníh *Zápisky spoza mreží* (vyšli aj v anglickom a španielskom jazyku), *Dva roky v katakombách*, *Diagnóza: blázon pre Krista*, *Utečenci pre Krista* a *Prenasledovaní pre Krista* priblížil prenasledovanie Cirkvi u nás. Posledné jeho dielo, autobiografia, vyšlo v roku 2009 pod názvom *Bože, oplátilo sa mi žiť*.

RASTISLAV HAMRÁČEK, SDB

Prvé slovenské vydanie
KNIHY ŽIVOTA svätej Terézie z Avily

“Vnútorňá modlitba nie je nič iné, ako dôverný vzťah priateľstva, častý rozhovor medzi štyrmi očami s tým, od ktorého vieme, že nás miluje...”

Objednávajújte telefonicky na číslach
0915 561 420 a 0915 878 298 alebo e-mailom
na adrese adalen.knihy@gmail.com

novinka

**Fakulta stredoeurópskych štúdií
Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
Fórum Jakubskej cesty
Mesto Nitra**

Vás pozývajú na medzinárodnú konferenciu

**Svätojakubská cesta v umení
a cestovnom ruchu**

Konferencia a výstava fotografií
s tematikou Svätojakubskej cesty
v regiónoch Európy sa uskutoční v dňoch
9. a 10. novembra 2016 o 9:00 hod.
na Fakulte stredoeurópskych štúdií
Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
(Dražovská 4, 949 74 Nitra).

VOX

Dvojtýždenník o náboženstve a kultúre

Vydáva Rada KBS pre vedu, vzdelanie
a kultúru

Vychádza dvojtýždenne v pdf podobe. Adresa redakcie: Dvojkřížna 4, 821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634

Cirkevný cenzor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl, tel. +421 915 793 811, e-mail: vox@prikryl.sk, prikryl62@gmail.com
Predplatné si je možné objednať e-mailom alebo telefonicky: vox.zdruzenie@gmail.com; +421 918 472 420

Číslo bankového konta: SK03 0200 0000 0035 0204 0751